

TMO Vahtera Eeva(TEM)

19.10.2011
JULKINEN

VASTAANOTTAJA

Eduskunta

Suuri valiokunta

Viite

Asia

**Yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja (SGEI) koskevat komission
valtiontukisääntöehdotusluonnokset**

U/E-tunnus:

EUTORI-numero:

Ohessa lähetetään perustuslain 97§:n mukaisesti selvitys seuraavista komission julkaisemista neljästä ehdotusluonnoksesta:

- Luonnos komission tiedonannoksi Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen
- Luonnos komission päätökseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen
- Luonnos komission tiedonannoksi julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskeviksi EU:n puitteiksi
- Luonnos komission asetukseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen.

Komission ehdotuksesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja (SGEI) koskevasta vähämerkityksistä tukea koskevasta ns. de minimis - asetuksesta informoidaan tarvittaessa myöhemmin asian valmistelun edetessä eduskuntaa myös perustuslain 96 §:n mukaisesti U-kirjeellä.

Ylijohtaja

Raimo Luoma

Neuvotteleva virkamies

Eeva Vahtera

LIITTEET - Perusmuistio Yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja (SGEI) koskevasta komission valtioneuvoston päätöslauselmasta (Liite 1)

- Luonnos komission yleiseksi SGEI-tiedonannoksi (Liite2)
- Luonnos komission SGEI- päätökseksi (Liite3)
- Luonnos komission SGEI-puitteiksi (Liite 4)
- Luonnos komission SGEI de minimis-asetukseksi (Liite 5)

Asiasanat	jaosto kilpailu-, valtiontuki- ja hankintajaosto (EU 12), valtiontuki, kilpailu
Hoitaa	TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MAVI, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, UM, VM, VNEUS, VNK, YM

TMO Vahtera Eeva(TEM)

19.10.2011
JULKINEN

Asia

**Yleishyödyllisiä taloudellisia palveluja (SGEI) koskevat komission
valtiontukisääntöehdotusluonnokset**

Kokous

24.10.2011

Liitteet

Viite

EUTORI/Eurodoc nro:

U-tunnus / E-tunnus:

Käsittelyn tarkoitus ja käsittelyvaihe:

Eduskunnan informoiminen otsikossa mainitussa asiassa. Komission ja jäsenmaiden monenkeskinen kokous sekä neuvoa-antavan valtiontukikomitean kokous 24.10.2011.

Asiakirjat:

- Luonnos komission tiedonannoksi Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen (*jatkossa ehdotus komission yleiseksi SGEI-tiedonannoksi*)
- Luonnos komission päätökseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen (*jatkossa ehdotus komission SGEI-päätökseksi*)
- Luonnos komission tiedonannoksi julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskeviksi EU:n puitteiksi (*jatkossa ehdotus komission SGEI-puitteiksi*)
- Luonnos komission asetukseksi Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen (*jatkossa ehdotus komission SGEI de minimis -asetukseksi*)

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely:

EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 107-108 artiklojen mukaan valtiontukien sääntely kuuluu komission toimivaltaan. Komissiolla on yksinoikeus Euroopan unionin tuomioistuimen valvonnan alla antaa yksityiskohtaisia sääntöjä koskien tukien

hyväksyttävyyttä 107 artiklan 2 ja 3 kohtien nojalla. Jäsenvaltioita kuullaan asiantuntijan roolissa.

Komission toimivaltaa antaa ehdotus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluita eli SGEIä koskevaksi de minimis –asetukseksi säänteleä neuvoston asetus (EY) N:o 994/98 (EUVL 14.05.1998 L 142). Komission on kuultava jäsenvaltioita neuvoo-antavassa valtioneuvostokomiteassa ennen kuin komissio antaa määräaikaisen asetuksen em. neuvoston valtuusasetuksen nojalla.

Käsittelijä(t):

Työ- ja elinkeinoministeriö, neuvotteleva virkamies Eeva Vahtera, puh. 010 60 49009

Suomen kanta/ohje:

Suomen yleinen kanta

Suomi pitää myönteisenä komission pyrkimystä selkeyttää yleishyödyllisiä taloudellisia palveluita (jatkossa SGEI) koskevia EU:n valtioneuvostokäytäntöjä. Komission 16.9.2011 käynnistämässä avoimessa kuulemisessa varattu kuukauden määräaika on kuitenkin asian laajuuteen nähden liian lyhyt, eikä sen puitteissa ole voitu käydä riittävän perusteellista ja laajaa keskustelua tai arvioida ehdotettujen uudistusten käytännön vaikutuksia. Tästä syystä kommentointi on vasta hyvin alustavaa ja kannanotot tarkentuvat käsittelyn kuluessa muun muassa 24.10.2011 komission jäsenvaltioiden asiantuntijoille järjestämän multilateraalikokouksen jälkeen.

Uudistuksen päämäärän tulisi olla valtioneuvostokäytelyn keventäminen ja yksinkertaistaminen silloin, kun markkinat eivät turvaa tehokkaasti julkisen vallan asettamien päämäärien toteutumista palveluissa eikä tuella ole merkittäviä kauppavaikutuksia. Ehdotettujen muutosten arviointia on vaikeuttanut se, ettei komissio ole vielä esittänyt ehdotuksille yksityiskohtaisempia perusteluita, eikä vaikuttavuusarviointia.

Parhaillaan käynnissä olevan SGEI reformin yhteydessä on jälleen noussut esiin EU:n valtioneuvostokäytelyn sekä julkisia hankintoja koskevan sääntelyn välinen yhteys. Käytännöllistä ja selkeää linjausta valtioneuvostokäytelyn sekä hankintalainsäädännön soveltamiselle on ollut vaikea löytää. Tyypillisessä hankinnassa palveluntuottaja valitaan hankintalainsäädännön mukaisesti avoimessa tarjouskilpailussa.

Koska SGEIhin liittyvissä palveluissa kyse on usein tilanteesta, palvelusta tai alueesta, jolla markkinat eivät toimi, avoin hankintalainsäädännön mukainen tarjouskilpailu ei välttämättä ole tuloksellinen tai johda toivottuun lopputulokseen. Lisäksi SGEI-palveluihin liittyvä ylikompensaatiokiello ja tarkka seuranta turvaavat sen, että maksettava korvaus on mahdollisimman alhainen. Olisikin tärkeää, että komissio yhteensovittaisi hankintadirektiivien ja EU:n valtioneuvostokäytäntöjen mukaista sääntelyä ja tekisi rinnakkaista tarkastelua. Tämä olisi erityisen toivottavaa unionin lainsäädäntöä soveltavien paikallisviranomaisien näkökulmasta. Koska esimerkiksi julkisen palveluvelvoitteen myöntämiseen liittyy myös markkinoiden hyödyntämisen piirteitä, olisi SGEI-järjestelyt huomioitava myös mahdollisen tulevan käyttöoikeus eli ns. konsessiodirektiivin valmistelun yhteydessä. Tällöin olisi erityisesti vältettävä päällekkäistä sääntelyä. SGEI –palveluntuottajan valintaprosessin on kuitenkin aina oltava avoin ja syrjimätön.

Suomen kanta yksityiskohtiin

1) Ehdotus komission yleiseksi SGEI-tiedonannoksi

Suomi suhtautuu myönteisesti julkisesta palvelusta maksettavien korvausten valtiontukeen liittyvien käsitteiden selkeyttämiseen. Jäsenvaltioilla on laaja harkintavalta määritellä itse omat SGEI-palvelunsa ja niiden järjestämistapa sekä päättää rahoituksesta ottaen huomioon omat kansalliset erityispiirteensä. Komissio on ilmoittanut puuttuvansa vain ilmeisiin virheisiin, käytännössä esimerkiksi komissiolle tehtävien kantelujen käsittelyn yhteydessä. Valtiontuen neljän kumulatiivisen kriteerin avaamisen lisäksi tiivistetyssä tiedonannossa voitaisiin kuitenkin vielä nykyistä enemmän keskittyä käytännön kannalta merkittäviin nimenomaan SGEI palveluiden määrittämiseen liittyvien esimerkkien käsittelyyn.

Tiedonannon tarkoitus on selventää yleisiä käsitteitä ja periaatteita. Sen olisi oltava kuitenkin linjassa muiden kokonaisuuteen liittyvien ehdotusten kanssa. Esimerkiksi yleisen tiedonannon kohdassa 70 todetaan, että kohtuullisella voitolla olisi katsottava tarkoitettavan ns. oman pääoman tuottoastetta. Komission päätösehdotuksessa ja puitteissa annetaan kuitenkin mahdollisuus myös muiden indikaattoreiden käyttöön, jos oman pääoman tuottoasteen käyttö ei ole mahdollista.

2) Ehdotus komission SGEI-päätökseksi

Suomi pitää kokonaisuutena myönteisinä komission päätökseen (842/2005) ehdotettuja uudistuksia. Ehdotuksessa on kuitenkin seuraavia epäselvyyksiä ja puutteita, joita tulisi jatkotyössä täsmentää.

a) Julkisia hankintoja koskevat säännöt ja SGEI-palvelut

Jos korvaus määritetään asianmukaiseksi ajaksi avoimen ja syrjimättömän menettelyn kautta, voidaan olettaa että tuki on EU:n valtiontukisääntöjen mukainen. Lähtökohtana on, että julkisiin hankintoihin liittyvää menettelyä käyttämällä palvelu saadaan mahdollisimman edullisesti eikä ylikompensaatiota makseta. Näin on kuitenkin vain tilanteissa, joissa palvelu voidaan aidosti kilpailuttaa. Palveluiden määrittely SGEI-palveluiksi liittyy kuitenkin usein tilanteisiin, joissa markkinoilla ei ole riittävästi tarjontaa. Koska SGEI palveluiden palvelukorvauksen tasoa seurataan lisäksi koko palveluvelvoitteen voimassaoloajan ylikompensaation maksamisen estämiseksi, SGEI-palveluntuottajan hakumenettely tulisi jättää kansallisen sääntelyn varaan. Palveluntuottaja pitäisi voida valita myös muun avoimen ja syrjimättömän menettelyn kuin julkisia hankintoja koskevan menettelyn kautta.

b) Päätösehdotuksen soveltamisala (1 artikla)

Vuotuisen korvauksen enimmäismäärä

Ehdotuksen 1 artiklan 1 a) kohdan mukaan komission päätöstä sovelletaan muun muassa silloin, jos vuotuinen korvaus on alle 15 miljoonaa euroa. Voimassa olevassa komission päätöksessä (842/2005) vuotuisen korvauksen enimmäismäärä voi olla enintään alle 30 miljoonaa euroa. Vaikka palvelun tuottajien liikevaihtoon liittyvä rajoitus ehdotetaan nyt poistettavaksi, on tärkeää, että tuen enimmäismäärä olisi nyt esitettyä korkeampi, kuitenkin nykyisen sääntelyn tasoinen eli enintään alle 30 miljoonaa euroa vuodessa. Tämäntasosta korvausta voidaan myös määrältään pitää välttämättömänä ja suhteellisuusperiaatteen mukaisena, jos muut komission päätöksen soveltamisehdot

täyttyvät. Esimerkiksi kansalaisten jokapäiväisiin tarpeisiin liittyvät energiansaannin turvaamista koskevat toimenpiteet, jotka sisältävät suuria kertainvestointeja, voivat olla laajuudeltaan sellaisia, ettei alle 15 miljoonan euron vuotuinen korvaus ole riittävä.

Soveltamisalan määrittelyistä

Ehdotuksen 1 artiklan 1 c) kohta on vaikeaselkoinen ja tulkinnanvarainen. Sosiaalipalveluiden määritelmän tulisi olla laaja, eli sisältää kaikki sosiaalipalvelut eikä vain muita heikoimmassa asemassa oleville väestöryhmille suunnattuja palveluita. Komissio ei selkeästi määrittele, mitä tarkoitetaan viittauksella ”muita heikommassa asemassa olevien ryhmien hoidosta ja sosiaalisesta osallisuudesta” tarkoitetaan.

Toimeksiannon kesto

Ehdotuksen 1 artiklan 2 kohdan mukaan toimeksiannon enimmäiskesto on pääsääntöisesti 10 vuotta. Pidemmät päätökset kuuluvat päätöksen soveltamisalaan vain jos palveluntarjoajan on tehtävä suuria investointeja, joiden kuolettaminen yleisesti hyväksytyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaan kestää koko toimeksiannon ajan. Suomen kannalta merkittävässä sosiaalisessa asuntotuotannossa valtiontuen myöntämisen ehtona on, että kohtuuhintaista vuokra-asumista tarjotaan pitkän aikaa, huomattavasti yli 10 vuotta. Tällöin valtiontuki ja siitä saatava hyöty kohdistuu nimenomaan talon asukkaille. Toisin kuin monissa muissa SGEI-palveluissa sosiaalisessa asuntotuotannossa on kyse talojen rakentamisesta, eikä talon omistajaa voida vaihtaa samalla tavalla säännöllisin väliajoin kuin muuta SGEI-palvelun tuottajaa.

Asuntorakentamisessa tarvittavien suurten investointien vuoksi sosiaalinen asuntotuotanto kuulune 1 artiklan 2 kohdan toisessa virkkeessä olevan poikkeuksen piiriin. Tulkintaongelmien välttämiseksi on tärkeää, että sosiaalinen asuntotuotanto rajattaisiin selkeästi 10 vuoden aikarajan soveltamisalasta, ja komission päätöstä selkeytettäisiin tältä osin muuttamalla 1 artiklan 2 kohtaa tai pääsäännöstä poikkeaminen mainittaisiin sosiaalisen asuntotuotannon osalta päätöksen johdanto-osassa.

c) Maksettava korvaus sekä liiallisten korvausten valvonta –ehdotuksen 4 ja 5 artiklat

Suomi pitää hyvänä SGEI palveluista maksettavan korvauksen sekä liiallisten korvausten valvontaan liittyvää sääntelyä. Avoimuuteen ja valvontaan liittyvät toimenpiteet eivät kuitenkaan saisi johtaa kohtuuttomaan hallinnollisen taakan lisääntymiseen yrityksissä tai viranomaisissa ainakaan silloin, kun on kyseessä komission päätöksen soveltamisalan piiriin kuuluvat SGEI-palvelut.

3) Ehdotus komission SGEI-puitteiksi

Ehdotuksen kohdassa 2.6. käsitellään EU:n julkisia hankintoja koskevien sääntöjen soveltamista. Tältä osin on tärkeää korostaa samoja ongelmia kuin aiemmin on komission SGEI-päätöksen osalta todettu kohdassa 2 a). SGEI- palveluntuottaja pitäisi voida valita myös muussa avoimessa ja syrjimättömässä menettelyssä kuin hankintalain mukaisessa menettelyssä. Myös toimeksiannon keston osalta viitataan aiemmin komission päätöksen yhteydessä kohdassa 2 b lausuttuun.

Komissio lähtee ehdotuksessaan (kohdat 36-40) siitä, että suunnitellessaan korvausmenetelmää jäsenvaltioiden on otettava käyttöön kannustimia, joilla varmistetaan korkealaatuisen SGEI palveluihin liittyvän palvelun tehokas tuottaminen, jollei jäsenmaa

pysty perustelemaan asianmukaisesti ettei se ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Suomi ehdottaa, että palveluntuottajan tehokkuuteen liittyvät kannustimet olisivat vapaaehtoisia eivätkä pakollisia.

4) Ehdotus komission asetukseksi SGEI palveluita tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen

SGEI palvelut voivat olla luonteeltaan erittäin paikallisia, jolloin niiden tuottamisen korvaaminen julkisista varoista yrityksille ei voida katsoa säännönmukaisesti vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja/tai vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua. Suomi pitää myönteisenä, että komissio pyrkii huomioimaan tämän lähtökohdan uudistuksessaan. Suomen näkemyksen mukaan komission ehdotus uudeksi vain SGEItä koskevaksi deminimis- asetukseksi sisältää kuitenkin seuraavia ongelmia, jotka täytyisi huomioida ehdotuksen jatkovalmistelussa.

a) 1 artikla - Soveltamisala

Ehdotuksen 1 artiklan 2- kohdan mukaan asetusta sovellettaisiin vain tukeen, jonka myöntävät alle 10 000 asukkaan paikkakuntien paikallisviranomaiset. Suomi ehdottaa asukaslukuun liittyvän rajauksen poistamista kokonaan seuraavilla perusteilla.

Komission ehdotuksesta tai muista valmisteluasiakirjoista ei käy ilmi, miksi ja millä perusteella komissio on päättänyt esitettyyn asukaslukuun. Paikallis- ja aluehallinnon rakenteet sekä kuntarakenteet vaihtelevat paljon jäsenmaittain riippuen jäsenvaltioiden asukasluvusta sekä maantieteellisestä rakenteesta. Ehdotettu 10 000 asukkaan raja asettaa paikallisviranomaiset perusteettomasti epätasa-arvoiseen asemaan keskenään. Esimerkiksi Suomi on poikkeuksellisen maaseutumainen harvaanasuttu maa, jossa on parhaillaan vireillä laaja kuntarakennemuutos, joka saattaa johtaa useiden kuntien yhdistämiseen. Tällöin myös kuntien asukasluku nousee huomattavasti nykyisestä. Palvelut on silti järjestettävä kunnan keskustasta kaukana sijaitsevien syrjäkylä asukasryhmille.

Suomessa kunnan asukasluku ei ilmaise mitään kunnassa olevasta markkinatilanteesta. Jo yksittäisen kunnan tasolla jossakin osassa kuntaa markkinat saattavat toimia, mutta toisessa osassa taas eivät. Käytännössä alueeltaan suurissa kunnissa on siten arvioitava palvelujen riittävyttä ja markkinoiden toimivuutta ja toimenpiteitä erikseen kunnan eri alueilla. Asukaslukuun liittyvällä kriteerillä ei ole siis merkitystä arvioitaessa markkinoiden toimivuutta tai julkisen tuen vaikutusta markkinoihin. Pinta-alaltaan suurissa kunnissa koko kunnan keskimääräinen asukastiheys on myös harhaanjohtava, koska pitkien etäisyyksien vuoksi markkinoiden syntymisen edellytyksiä on arvioitava hyvin paikallisesti. Päivittäisten palvelujen saatavuus yli 50 km:n päässä tiiviisti asutussa taajamassa ei välttämättä ole riittävä asukkaalle, joka asuu hyvin harvaan asutulla alueella. Tällöin palvelut tulee turvata juuri tuolla alueella ja olennaista on arvioida markkinoiden toimivuutta siellä.

Asukaslukuun liittyvää vaatimusta on myös käytännön tasolla hyvin vaikea soveltaa, erityisesti sellaisissa kunnissa joiden asukasluku on mainitun 10 000 asukkaan rajalla (esim. 9998 asukasta, mutta siihen vaikuttavat esim. syntyneet, kuolleet ja muuttaneet asukkaat. Milloin esimerkiksi näissä tilanteissa sääntö soveltuu ja milloin ei. Ehdotuksesta ei myöskään käy yksiselitteisesti ilmi, kuinka säännöstä voitaisiin soveltaa esimerkiksi kuntien yhteistoiminnassa (esim. lasketaanko tällöin molempien/kaikkien kuntien asukasluku yhteen). Tästäkin näkökulmasta 10 000 asukkaan rajaa voidaan pitää liian alhaisena ja käytännölle vieraana.

Lisäksi on myös huomioitava, että ehdotuksen 2 artiklan 2 kohdassa tuen myöntäminen on lisäksi rajattu vain yrityksille, joiden kaikkien toimintojen keskimääräinen vuotuinen liikevaihto ennen veroja on alle 5 miljoonaa euroa tuen myöntämistä edeltäneiden kahden verovuoden aikana. Tukea voidaan siis käytännössä myöntää vain mikro- ja pienille yrityksille. Jo yrityksen kokoon liittyvä sääntely turvaa osaltaan komission uudistukselle asettamia tavoitteita.

Käytännön soveltamisongelmien välttämiseksi on tarpeen myös täsmentää ehdotuksen 1 artiklan 2 kohdan paikallisviranomaisen määritelmää. Esimerkiksi Suomessa paikallisviranomaisilla voidaan tarkoittaa kuntien lisäksi myös valtioiden paikallishallintoviranomaisia tai paikallisia tai alueellisia julkisoikeudellisia tai julkisoikeudellisia tehtäviä hoitavia organisaatioita, joille on delegoitu tuen myöntäminen.

b) SGEI-palveluihin myönnettävän de minimis -tuen sekä yleisen (asetuksen EY/1998/2006) mukaisen de minimis -tuen välisestä suhteesta

Suomi pitää tärkeänä, että komissio selkeyden vuoksi antaa vielä ohjeistuksen nyt ehdotetun SGEI palveluita koskevan de minimis -tuen ja ns. yleisen asetuksen (EY) N:o 1998/2006 nojalla myönnettävän de minimis -tuen (enimmäismäärä 200 000 euroa 3 verovuoden aikana) välisestä yhteydestä.

Pääasiallinen sisältö:

Komission ns. SGEI reformi -paketti koostuu neljästä ehdotusluonnoksesta; yleinen SGEI tiedonanto (käsitteiden kokoaminen ja selventäminen), komission SGEIpäätös (ennakkoilmoitusvelvollisuudesta vapauttaminen, raportointi määräajoin komissiolle) komission SGEI- puitteet (käydään läpi komission käyttämiä arviointiperusteita silloin, kun SGEI järjestely on etukäteen ilmoitettava eli notifiotava komissiolle) sekä komission SGEI de minimis -asetus (uusi sääntely, joka koskisi vain SGEI-palveluihin maksettavaa tukea, josta ei tarvitsisi etukäteen ilmoittaa komissiolle eikä myöskään raportoida). Komission ehdotusluonnokset korvaisivat vuonna 2005 voimaan tulleen ns. Montin paketin SGEItä koskevat EU:n valtioneuvoston päätökset. Komission tavoite on saada uudet säännöt voimaan alkuvuodesta 2012.

Seuraavassa käsitellään komission päätöstä, puitteita ja SGEI de minimis- asetusta koskevien luonnosten pääasiallista sisältöä.

a) Ehdotusluonnos komission SGEI-päätökseksi

Nykyisin voimassa olevassa vuoden 2005 komission SGEI päätöksessä (2005/842/EY) määritellään ne valtiontueksi luokiteltavat korvaukset SGEI palvelun suorittamisesta, joita ei tarvitse hyväksyttää etukäteen komissiolle EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 108 3 kohdan mukaisesti. Päätöksen mukaisista järjestelyistä on kuitenkin raportoitava joka kolmas vuosi komissiolle. Vuoden 2005 päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille, joten kaikki kansalliset viranomaiset ovat velvollisia noudattamaan sen määräyksiä. Päätöstä voidaan soveltaa muun muassa silloin, jos yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun toimeksisaajan vuotuinen liikevaihto on ollut kahdelta edeltäneeltä tilikaudelta alle 100 miljoonaa euroa ja korvauksen määrä jää vuodessa alle 30 miljoonaa euroa. Mainitut rajat eivät koske sairaaloita eivätkä sosiaalisesta asuntotuetannosta vastaavia yrityksiä. Komissio ehdottaa luopumista palveluntuottajan 100 miljoonan euron liikevaihtorajasta sekä vuotuisen korvauksen tason laskemista 30

miljoonasta eurosta 15 miljoonaan euroon. Sosiaalipalvelut kuuluisivat myös ehdotuksen mukaan ilmoitusvelvollisuuden ulkopuolelle, mutta vain heikommassa asemassa olevien kohderyhmien osalta.

Lento- ja meriliikenteen ala voi tulla päätöksen soveltamisalan piiriin, jos sovelletaan lentoliikenneasetusta (1008/2008) ja asetusta EY 3577/92. Komission ehdotuksen mukaan päätöstä ei sovelleta rautatie, maantie- ja sisävesiliikenteen alalla toimiville yrityksille myönnettävään korvaukseen.

Komissio ehdottaa myös toimeksiannon enimmäiskestoksi 10 vuotta. Pidemmät päätökset kuuluvat päätöksen soveltamisalaan vain jos palveluntarjoajan on tehtävä suuria investointeja, joiden kuolettaminen yleisesti hyväksyttyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaan kestää koko toimeksiannon ajan.

SGEI palvelusta maksettava korvaus ei saa sisältää ylikompensaatiota; korvaus ei saa olla suurempi kuin palvelun tuottamisesta aiheutuvat kulut lisättynä kohtuullisella voitolla ja ottaen huomioon palvelusta saatavat tulot. Komissio antaa päätösehdotuksessaan aikaisempaa selkeämmät säännöt kohtuullisen voiton määrittelemiseksi. Päätöksessä säännellään myös liiallisten korvausten valvontaan liittyvistä toimenpiteistä sekä SGEI-palvelun tuottajan sisäisen kirjanpidon eriyttämisestä. Ehdotuksen mukaan kunkin jäsenmaan tulisi myös raportoida eli toimittaa kertomus komission päätöksen mukaisista palveluista nykyisen kolmen vuoden sijasta kahden vuoden välein.

b) Ehdotusluonnos SGEI puitteiksi

Vuoden 2005 SGEI:tä koskevissa puitteissa (2005/C297/04) avataan niitä kriteereitä, joita komissio käyttää arvioidessaan SGEI-järjestelyn hyväksyttävyyttä sisämarkkinoille. Puitteet koskevat tilanteita, joita koskien ei ole säädetty erityisestä poikkeuksesta ilmoitusvelvollisuuteen eli joissa jäsenvaltion on ilmoitettava suunnitellusta tuesta etukäteen komissiolle. Tukea ei saa panna täytäntöön ennen kuin komissio on sen hyväksynyt. Puitteita ei sovellettaisi sisämaanliikenteeseen eikä julkiseen yleisradiotoimintaan.

Puitteiden määräykset eivät suoraan sido jäsenvaltioita, mutta käytännössä komissio harvoin hyväksyy muita kuin puitteiden mukaisia tukia niiden soveltamisalaan kuuluvien tukimuotojen osalta. Puitteet koontavat käytännössä käytännössä EU:n toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan vakiintuneen unionin tuomioistuimen ja komission tulkinnan.

Suomi ei ole vielä notifioitunut komissiolle SGEI järjestelyitä puitteiden perusteella. Komissio ehdottaa tiukennuksia nykyiseen puitesääntelyyn. Komissio ehdottaa muun muassa pakollisia tehokkuuskannustimia, julkisia hankintoja koskevan menettelyn käyttämistä palveluntuottajan valinnassa sekä komission päätöstä yksityiskohtaisempaa tarkastelua kustannusten kohdentamisesta ja kohtuullisen voiton laskemismenetelmistä

c) Ehdotus komission asetukseksi SGEI palveluita tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen

Uutta komission asetusta sovellettaisiin ehdotuksen mukaan ainoastaan tukeen, jonka myöntävät alle 10 000 asukkaan paikkakuntien paikallisviranomaiset. Tuen enimmäismäärä voisi olla enintään 150 000/verovuotta kohden.

Edellytyksenä tuen myöntämiselle olisi, että yrityksen kaikkien toimintojen keskimääräinen vuotuinen liikevaihto ennen veroja on alle 5 miljoonaa euroa tuen myöntämistä edeltäneiden kahden varainhoitovuoden aikana.

Asetusehdotuksen yleiset soveltamisrajoitukset sekä tuen myöntämismenettely ovat pitkälti samat kuin asetuksen EY 1998/2006 säännellyn yleisen de minimistuen Ehdotettavan asetuksen nojalla myönnettävä tuki ei saisi kasautua asetuksen EY 1998/2006 (yleinen de minimistuki) kanssa samalla ajanjaksolla.

Kansallinen käsittely:

EU 12 jaoston kokous 4.10.2011 sekä kirjallinen menettely 11.10.2011.

Eduskuntakäsittely:

-

Käsittely Euroopan parlamentissa:

-

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema:

Komission päätös ja asetus olisivat suoraan sovellettavaa oikeutta Suomessa. Ehdotukset eivät edellytä muutoksia kansalliseen lainsäädäntöön.

Taloudelliset vaikutukset:

SGEI-menettelyn soveltaminen on melko uusi ja pääosin tuntematon asia suomalaisessa julkisten palveluiden tarjonnassa. Suomessa ei ole vielä käyty laajaa yleistä keskustelua siitä, missä tilanteissa ja millä toimialoilla SGEI- mallin käyttäminen olisi perusteltu vaihtoehto. Määrittelytyö on perustunut tapauskohtaiseen harkintaan, jota on tehty hallinnonaloittain ministeriötasolla. Myös kunta voisi antaa julkisen palveluvelvoitteen, mutta kuntatasolla SGEI-määrittelyitä ei ole eräitä yksittäistapauksia lukuun ottamatta tehty.

Jäsenvaltiot toimittivat ensimmäisen kertomuksensa komission päätöksen (842/2005) mukaisista SGEI-palveluista komissiolle vuoden 2008 joulukuussa, seuraava kertomus toimitetaan joulukuussa 2011. Yksi tärkeimmistä aloista, jolla Suomessa on toistaiseksi sovellettu SGEI-sääntelyä, on sosiaalinen asuntotuotanto. Esimerkiksi vuonna 2008 maksettiin sosiaalisessa asuntotuotannossa korkotukea arviolta noin 55 miljoonaa euroa. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriön toimialaan kuuluvia julkisen palvelun velvoitteita on toteutettu muun muassa saariston yhteysalusliikenteen ylläpitämiseksi arviolta noin 8 miljoonaa euroa vuosittain 2006- 2008. Tarkoituksena on ollut varmistaa, että saariston vakinaisella väestöllä on käytettävissään asumisen, toimeentulon ja välttämättömän asioinnin kannalta tarpeelliset liikenne- ja kuljetuspalvelut siten, että nämä palvelut ovat mahdollisimman joustavat tai hinnaltaan kohtuulliset. Komissiolle annetun kertomuksen yhteydessä arvioitiin muihin komission SGEI päätöksen mukaisiin SGEI –palveluihin käytettäväksi vuonna 2008 noin 27 miljoonaa euroa.

Muut mahdolliset asiaan vaikuttavat tekijät:

-

Asiasanat Hoitaa	jaosto kilpailu-, valtiontuki- ja hankintajaosto (EU 12), valtiontuki, kilpailu TEM
Tiedoksi	ALR, EUE, LVM, MAVI, MMM, OKM, OM, PLM, SM, STM, UM, VM, VNEUS, YM

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel XXX

[...](2011) XXX luonnos

KOMISSION TIEDONANTO

Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen

1. TIEDONANNON TARKOITUS JA SOVELTAMISALA

1. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut perustuvat Euroopan unionin yhteisiin arvoihin ja lisäksi niillä on keskeinen asema sosiaalisen ja alueellisen koheesion edistämisessä. EU:n ja jäsenvaltioiden on toimivaltansa rajoissa huolehdittava siitä, että kyseiset palvelut toimivat sellaisten periaatteiden ja edellytysten pohjalta, että ne pystyvät täyttämään tehtävänsä.
2. Julkiset tai yksityiset yritykset¹ voivat tuottaa tiettyjä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja ilman tukea jäsenvaltioiden viranomaisilta. Joidenkin palvelujen tuottaminen on mahdollista ainoastaan, jos kyseessä oleva viranomainen tarjoaa palvelun tuottajalle taloudellisen korvauksen. Kun erityisiä EU:n sääntöjä ei ole olemassa, jäsenvaltiot voivat yleensä päättää vapaasti, kuinka ne järjestävät ja rahoittavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelunsa.
3. Tämän tiedonannon tarkoituksena on selventää tärkeimpiä käsitteitä, joihin valtiontukisääntöjen soveltaminen julkisista palveluista maksettaviin korvauksiin perustuu². Sen vuoksi siinä keskitytään niihin valtiontukea koskeviin vaatimuksiin, jotka ovat merkityksellisimpiä julkisista palveluista maksettavien korvausten kannalta. Tiedonannon ei pitäisi katsoa antavan yleisiä ohjeita valtiontukisääntöjen soveltamisesta muilla aloilla.
4. Samanaikaisesti tämän tiedonannon kanssa komissio antaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin keskittyvän vähämerkityksistä tukea koskevan asetuksen, jonka mukaan tietyt korvaustoimenpiteet eivät ole SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitettua valtiontukea³. Lisäksi se antaa päätöksen⁴, jonka mukaan tietyn tyyppiset yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista myönnetty, valtiontueksi luokitellut korvaukset eivät ole ristiriidassa perussopimuksen määräysten kanssa SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti ja jossa ne vapautetaan SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta. Kolmanneksi komissio antaa puitteet, joissa määritellään edellytykset, joiden täyttyessä päätöksen soveltamisalan ulkopuolelle jäävä valtiontuki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyville palveluille voidaan julistaa sisämarkkinoille soveltuvaksi SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan nojalla⁵.
5. Tämä tiedonanto ei rajoita EU:n lainsäädännön muiden säännösten soveltamista, ei varsinkaan julkisia hankintoja koskevien säännösten. Kun viranomainen päättää antaa palvelun tuottamisen kolmannen osapuolen tehtäväksi, sen on noudatettava SEUT-sopimuksen 49–56 artiklaan perustuvaa, julkisia hankintoja koskevaa EU:n

¹ SEUT-sopimuksen 345 artiklan mukaisesti perussopimuksilla ei puututa jäsenvaltioiden omistusoikeusjärjestelmiin. Näin ollen kilpailusäännöissä ei tehdä eroa yritysten välillä sen perusteella, ovatko ne julkisessa vai yksityisessä omistuksessa.

² Lisäohjeita sisältyy asiakirjaan ”Opas valtiontukea, julkisia hankintoja ja sisämarkkinoita koskevien Euroopan unionin sääntöjen soveltamiseksi yleishyödyllisiin taloudellisiin palveluihin, erityisesti yleishyödyllisiin sosiaalipalveluihin”, SEC(2010) 1545 lopullinen, 7.12.2010.

³ [Viite lisättävä.]

⁴ [Viite lisättävä.]

⁵ [Viite lisättävä.]

oikeutta, julkisia hankintoja koskevia EU:n direktiivejä⁶ ja alakohtaisia sääntöjä⁷. Myös silloin kun EU:n julkisia hankintoja koskevia direktiivejä ei voida soveltaa ollenkaan tai voidaan soveltaa vain osittain (esim. palveluja koskevien käyttöoikeussopimusten ja direktiivin 2004/18/EY⁸ liitteessä IIB lueteltujen palveluhankintoja koskevien sopimusten tapauksessa, mukaan lukien eri tyyppiset sosiaalipalvelut), sopimuksen tekemisen on kuitenkin täytettävä perussopimuksen avoimuutta, tasavertaista kohtelua, suhteellisuutta ja vastavuoroista tunnustamista koskevat vaatimukset⁹.

6. Tässä tiedonannossa, yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevassa päätöksessä ja puitteissa käsiteltyjen kysymysten lisäksi komissio vastaa yksittäisiin kysymyksiin, jotka koskevat valtiontukisääntöjen soveltamista yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin. Se tekee näin muun muassa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja koskevan interaktiivisen tietopalvelun kautta, joka löytyy komission verkkosivustolta¹⁰.
7. Tämän tiedonannon sisältö ei rajoita Euroopan unionin tuomioistuimen asiaa koskevan oikeuskäytännön soveltamista.

2. VALTIONTUEN KÄSITTEeseen LIITTYVÄT YLEISET MÄÄRÄYKSET

2.1. Yrityksen ja taloudellisen toiminnan käsitteet

8. SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan perusteella valtiontukisääntöjä sovelletaan yleisesti ainoastaan silloin, kun tuensaja on yritys. Sen vuoksi valtiontukisääntöjen soveltamisen kannalta on erittäin tärkeää, voidaanko yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaja katsoa yritykseksi.

2.1.1. Yleiset periaatteet

9. Euroopan unionin tuomioistuin on johdonmukaisesti määritellyt yritykset yksiköiksi, jotka harjoittavat taloudellista toimintaa, riippumatta kyseisten yksikköjen oikeudellisesta muodosta ja rahoitustavasta¹¹. Tietyn yksikön luokittelu yritykseksi riippuu näin ollen täysin sen toimintojen luonteesta. Tällä yleisperiaatteella on neljä merkittävää vaikutusta:

⁶ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/17/EY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta (EUVL L 134, 30.4.2004, s. 1) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/18/EY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta (EUVL L 134, 30.4.2004, s. 114).

⁷ Esim. Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1370/2007, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta (EUVL L 315, 3.12.2007, s. 1)

⁸ Ks. alaviite 4 edellä.

⁹ Asia C-324/98, *Telaustria Verlags GmbH ja Telefonadress GmbH v. Telekom Austria AG*, Kok. 2000, s. I-10745, 60 kohta, ja komission selittävä tiedonanto yhteisön lainsäädännöstä siltä osin kuin se koskee sopimuksia, jotka eivät kuulu tai kuuluvat vain osittain julkisia hankintoja koskevien direktiivien soveltamisalaan (EUVL C 179, 1.8.2006, s. 2).

¹⁰ http://ec.europa.eu/services_general_interest/registration/form_en.html.

¹¹ Yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, *Pavlov ym.*

- Ensinnäkin yksiköllä kansallisen lainsäädännön mukaan oleva asema ei ole ratkaiseva. Esimerkiksi yksikköä, joka kansallisen lainsäädännön mukaan luokitellaan yhdistykseksi tai urheiluseuraksi, on mahdollisesti kuitenkin pidettävä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna yrityksenä. Tältä osin merkitystä on ainoastaan sillä, harjoittaako yksikkö taloudellista toimintaa.
 - Toiseksi kahden erillisen oikeushenkilön voidaan katsoa muodostavan yhden taloudellisen yksikön valtiontukisääntöjä sovellettaessa. Kyseinen taloudellinen yksikkö muodostaa tällöin tarkasteltavan yrityksen. Tältä osin Euroopan unionin tuomioistuimien tarkastelee, onko olemassa määräysvaltaan oikeuttavia omistussuhteita tai toiminnallisia, taloudellisia tai hallinnollisia yhteyksiä¹². Toisaalta yksikkö, joka ei itse tarjoa tavaroita tai palveluja markkinoilla, ei ole yritys pelkästään siitä syystä, että se omistaa osuuksia, vaikka ne oikeuttaisivat määräysvaltaankin, mikäli omistaminen johtaa ainoastaan osakkeen- tai osuudenomistajan ominaisuuteen liittyvien oikeuksien käyttämiseen ja mahdollisesti osinkojen saamiseen, jossa on kyse vain omaisuuden omistajan saamista tuotosta¹³. Tällaiseen enemmistöosakkuuteen liittyvä tavantoinen määräysvalta ei myöskään sinällään riitä perusteeksi katsoa, että konsernin tasolla kyse on yhdestä ainoasta yrityksestä.
 - Kolmanneksi valtiontukisääntöjen soveltaminen ei sinällään riipu siitä, onko yksikön tavoitteena tuottaa voittoa. Euroopan unionin tuomioistuinten oikeuskäytännön perusteella myös voittoa tavoittelemattomat yksiköt voivat tarjota markkinoilla tavaroita ja palveluja¹⁴. Kun näin ei ole, voittoa tavoittelemattomat yksiköt ovat luonnollisesti kokonaan valtiontukien valvonnan ulkopuolella.
 - Neljänneksi yksikön luokittelu yritykseksi liittyy aina tiettyyn toimintaan. Yritys, joka harjoittaa sekä taloudellista että ei-taloudellista toimintaa, katsotaan yritykseksi ainoastaan taloudellisen toimintansa osalta.
10. Taloudellisen ja ei-taloudellisen toiminnan välisen eron selventämiseksi oikeuskäytännössä on johdonmukaisesti katsottu, että taloudellista toimintaa on kaikki toiminta, jossa tavaroita tai palveluja tarjotaan markkinoilla¹⁵.
11. Se, onko tietylle palvelulle markkinat, riippuu siitä, kuinka kyseessä oleva viranomaislainen on järjestänyt kyseisen palvelun. Valtiontukisääntöjä sovelletaan ainoastaan silloin, kun tiettyä toimintaa harjoitetaan markkinaympäristössä. Sen vuoksi palvelun taloudellinen luonne voi vaihdella jäsenvaltiosta toiseen. Lisäksi poliittisten valintojen tai taloudellisen kehityksen seurauksena tietyn palvelun

¹² Asia C-480/09 P, *AceaElectrabel Produzione SpA v. Euroopan komissio*, Kok. 2010, 47–55 kohta; asia C-222/04, *Ministero dell'Economia e delle Finanze v. Cassa di Risparmio di Firenze SPA ym.*, 112 kohta.

¹³ Asia C-222/04, *Ministero dell'Economia e delle Finanze v. Cassa di Risparmio di Firenze SPA ym.*, Kok. 2006, s. I-289, 107–118 ja 125 kohta.

¹⁴ Yhdistetyt asiat 209/78–215/78 ja 218/78, *Van Landewyck*, Kok. 1980, s. 3125, 21 kohta; asia C-244/94, *FFSA ym.*, Kok. 1995, s. I-4013; asia C-49/07, *MOTOE*, Kok. 2008, s. I-4863, 27 ja 28 kohta.

¹⁵ Asia 118/85, *komissio v. Italia*, Kok. 1987, s. 2599, 7 kohta; asia C-35/96, *komissio v. Italia*, Kok. 1998, s. I-3851, 36 kohta; yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, *Pavlov ym.*, 75 kohta.

luokittelu voi muuttua ajan mittaan. Mikä ei ole tänään markkinatoimintaa, voi muuttua sellaiseksi tulevaisuudessa, ja päinvastoin.

12. Viranomaisen päätös olla sallimatta sitä, että kolmannet osapuolet tuottavat tiettyä palvelua (esim. koska se haluaa tuottaa palvelun itse), ei merkitse sitä, ettei kyse voisi olla taloudellisesta toiminnasta. Tällaisesta markkinoiden sulkemisesta huolimatta kyse voi olla taloudellisesta toiminnasta, kun toiset toiminnanharjoittajat olisivat halukkaita ja pystyisivät tuottamaan palvelun kyseessä olevilla markkinoilla.
13. Ei ole mahdollista laatia tyhjentävää luetteloa toiminnoista, jotka ensi näkemältä eivät koskaan olisi taloudellisia, koska taloudellisten ja ei-taloudellisten palvelujen välinen ero riippuu jäsenvaltioiden poliittisista ja taloudellisista erityispiirteistä. Tällainen luettelo ei antaisi aitoa oikeusvarmuutta, joten siitä olisi vähän hyötyä. Seuraavassa pyritäänkin sen sijaan selventämään tätä eroa useilla tärkeillä aloilla.
14. Koska perussopimuksissa ei ole taloudellisen toiminnan määritelmää, oikeuskäytännössä näytetään vahvistettavan erilaisia perusteita sisämarkkinasääntöjen ja kilpailulainsäädännön soveltamiselle¹⁶.

2.1.2. *Julkisen vallan käyttö*

15. Tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan SEUT-sopimuksen 107 artiklaa ei sovelleta, kun valtio toimii *julkisen vallan käyttäjänä*¹⁷ tai kun valtion viranomaiset toimivat *viranomaisen ominaisuudessaan*¹⁸. Yksikön voidaan katsoa toimivan julkisen vallan käyttäjänä, kun kyseessä oleva toiminta kuuluu valtion keskeisiin tehtäviin tai liittyy näihin tehtäviin luonteeltaan, tavoitteeltaan sekä siihen sovellettavilta säännöiltään¹⁹. Yleisesti ottaen toiminnot, jotka luontaisesti ovat osa viranomaisten erioikeuksia ja joiden suorittamisesta valtio vastaa, eivät ole taloudellisia toimintoja. Esimerkkeinä voidaan mainita toiminnot, jotka liittyvät
 - armeijaan tai poliisiin;
 - ilmaliikenteen turvallisuuteen ja valvontaan²⁰;
 - meriliikenteen valvontaan ja turvallisuuteen²¹;
 - saastumisen estämisen valvontaan²²; ja
 - vankilarangaistusten organisointiin, rahoittamiseen ja täytäntöönpanoon²³.

¹⁶ Asia C-519/04 P, *David Meca-Medina ja Igor Majcen v. komissio*, Kok. 2006, s. I-6991, 30–33 kohta; asia C-350/07, *Kattner Stahlbau*, Kok. 2009, s. I-1513, 66, 72, 74 ja 75 kohta; julkisasiamies Poiares Maduron 10. marraskuuta 2005 asiassa C-205/03 P, *FENIN*, antama ratkaisuehdotus, Kok. 2006, s. I-6295, 50 ja 51 kohta.

¹⁷ Asia C-118/85, *komissio v. Italia*, 7 ja 8 kohta.

¹⁸ Asia C-30/87, *Bodson v. Pompes funèbres des régions libérées*, Kok. 1988, s. I-2479, 18 kohta.

¹⁹ Ks. erityisesti asia C-364/92, *SAT v. Eurocontrol*, Kok. 1994, s. I-43, 30 kohta.

²⁰ Asia C-364/92, *SAT v. Eurocontrol*, 27 kohta; asia C-113/07 P, *Selex Sistemi Integrati v. komissio*, Kok. 2009, s. I-2207, 71 kohta.

²¹ Komission päätös 16. lokakuuta 2002 asiassa N 438/02 – Belgia – Tuki satamaviranomaisille, EYVL C 284, 21.11.2002.

²² Asia C-343/95, *Calì & Figli*, Kok. 1997, s. I-1547, 22 kohta.

2.1.3. Sosiaaliturva

16. Sosiaaliturva-alan järjestelmien luokittelu taloudelliseksi toiminnaksi riippuu niiden perustamistavasta ja rakenteesta. Euroopan unionin tuomioistuimet tekevät eron solidaarisuuden periaatteeseen perustuvien järjestelmien ja taloudellisten järjestelmien välillä.
17. Euroopan unionin tuomioistuimet käyttävät useita kriteerejä määrittääkseen, onko sosiaaliturvajärjestelmä solidaarisuuteen perustuva, jolloin se ei ole taloudellista toimintaa. Tältä osin merkitystä voi olla useilla tekijöillä:
- onko järjestelmään liittyminen pakollista²⁴;
 - onko järjestelmän tavoitteena yksinomaan sosiaalisen tehtävän täyttäminen²⁵;
 - onko järjestelmä voittoa tavoittelematon²⁶;
 - ovatko maksettavat etuudet riippumattomia vakuutusmaksujen määrästä²⁷;
 - eikö etuuksien määrää ole välttämättä suhteutettu vakuutetun tuloihin²⁸; ja
 - valvooko valtio järjestelmää²⁹.
18. Tällaiset solidaarisuuteen perustuvat järjestelmät on erotettava taloudellisista järjestelmistä³⁰. Solidaarisuuteen perustuvista järjestelmistä poiketen taloudellisille järjestelmille ovat usein tavanomaisia seuraavat piirteet:
- vapaaehtoinen jäsenyys³¹;
 - rahastointiperiaate (etuudet määräytyvät yksinomaan edunsaajien maksamien vakuutusmaksujen määrän sekä järjestelmän taloudellisten tulosten perusteella)³²;
 - voittoa tavoitteleva luonne³³; ja

²³ Komission päätös asiassa N 140/2006 – Liettua – Tuet rangaistuslaitoksissa toimiville valtionyrityksille, EUVL C 244, 11.10.2006.

²⁴ Yhdistetyt asiat C-159/91 ja C-160/91, *Poucet ja Pistre*, Kok. 1993, s. I-637, 13 kohta.

²⁵ Asia C-218/00, *Cisal v. INAIL*, 45 kohta.

²⁶ Yhdistetyt asiat C-264/01, C-306/01, C-354/01 ja C-355/01, *AOK Bundesverband*, Kok. 2004, s. I-2493, 47–55 kohta.

²⁷ Yhdistetyt asiat C-159/91 ja C-160/91, *Poucet ja Pistre*, 15–18 kohta.

²⁸ Asia C-218/00, *Cisal v. INAIL*, 40 kohta.

²⁹ Yhdistetyt asiat C-159/91 ja C-160/91, *Poucet ja Pistre*, 14 kohta; asia C-218/00, *Cisal v. INAIL*, 43–48 kohta; yhdistetyt asiat C-264/01, C-306/01, C-354/01 ja C-355/01, *AOK Bundesverband*, 51–55 kohta.

³⁰ Ks. erityisesti asia C-244/94, *FFSA ym.*, 19 kohta.

³¹ Asia C-67/96, *Albany*, Kok. 1999, s. I-5751, 80–87 kohta.

³² Asia C-244/94, *FFSA ym.*, 9 ja 17–20 kohta; asia C-67/96, *Albany*, 81–85 kohta; ks. myös yhdistetyt asiat C-115/97–C-117/97, *Brentjens*, Kok. 1999, s. I-6025, 81–85 kohta, asia C-219/97, *Drijvende Bokken*, Kok. 1999, s. I-6121, 71–75 kohta, ja yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, *Pavlov ym.*, 114 ja 115 kohta.

³³ Yhdistetyt asiat C-115/97–C-117/97, *Brentjens*.

- perusjärjestelmän mukaisia etuuksia täydentävien etuuksien tarjoaminen³⁴.
19. Joissakin järjestelmissä yhdistetään osatekijöitä molemmista ryhmistä. Tällöin järjestelmän luokittelu riippuu eri osatekijöiden ja niiden tärkeyden arvioinnista³⁵.

2.1.4. Terveysthuolto

20. Terveysthuoltojärjestelmissä on suuria eroja EU:n jäsenvaltioiden välillä. Se, missä määrin terveysthuoltopalvelujen tarjoajat kilpailevat keskenään markkinaympäristössä, riippuu pitkälti näistä kansallisista ominaispiirteistä:
- Joissakin jäsenvaltioissa julkiset sairaalat ovat olennainen osa kansallista terveysthuoltoa ja perustuvat lähes kokonaan solidaarisuuden periaatteeseen³⁶. Tällaiset sairaalat rahoitetaan suoraan sosiaaliturvamaksuilla ja muilla valtion varoilla, ja ne tarjoavat yleisesti kattavia palveluja ilmaiseksi järjestelmään kuuluville henkilöille³⁷. Euroopan unionin tuomioistuimet ovat vahvistaneet, että asianomaiset organisaatiot eivät toimi yrityksinä, kun niiden rakenne on tällainen³⁸.
 - Kun edellä mainittu rakenne esiintyy, sellaisetkaan toiminnot, jotka sinällään voisivat olla luonteeltaan taloudellisia, mutta jotka suoritetaan pelkästään toisen ei-taloudellisen palvelun tuottamiseksi, eivät ole luonteeltaan taloudellisia. Yksikkö, joka ostaa tavaroita – jopa suuressa mittakaavassa – ei-taloudellisen palvelun tarjoamiseksi, ei toimi yrityksenä pelkästään siitä syystä, että se on ostaja tietyillä markkinoilla³⁹.
 - Monissa muissa jäsenvaltioissa sairaalat ja muut terveysthuoltopalvelujen tarjoajat tarjoavat palvelujaan potilaiden suoraan tai heidän vakuutusyhtiöidensä maksamaa korvausta vastaan⁴⁰. Tällöin sairaaloiden välillä on jonkin verran kilpailua terveysthuoltopalvelujen tarjonnassa. Tällaisessa tapauksessa se, että terveysthuoltopalvelun tarjoaja on julkinen sairaala, ei riitä perusteeksi luokitella toiminta ei-taloudelliseksi.
 - Euroopan unionin tuomioistuimet ovat myös selventäneet, että itsenäisten lääkäreiden ja muiden yksityisten ammatinharjoittajien omalla riskillään korvausta vastaan tarjoamia terveysthuoltopalveluja on pidettävä taloudellisena toimintana.⁴¹ Sama periaate koskee myös itsenäisiä apteekkeja.

³⁴ Yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, *Pavlov ym.*

³⁵ Asia C-350/07, *Kattner Stahlbau*, Kok. 2009, s. I-1513.

³⁶ Euroopan unionin tuomioistuinten oikeuskäytännön perusteella merkittävin esimerkki on Espanjan kansallinen terveysthuoltojärjestelmä.

³⁷ Järjestelmän kokonaisluonteesta riippuen maksut, jotka kattavat pienen osan palvelun todellisista kustannuksista, eivät mahdollisesti vaikuta sen luokitteluun ei-taloudelliseksi.

³⁸ Asia T-319/99, *FENIN*, Kok. 2003, s. II-357, 39 kohta.

³⁹ Asia T-319/99, *FENIN*, 40 kohta.

⁴⁰ Ks. esim. asia C-244/94, *FFSA*, asia C-67/96, *Albany*, yhdistetyt asiat C-115/97, C-116/97 ja C-117/97, *Brentjens*, ja asia C-219/97, *Drijvende Bokken*.

⁴¹ Ks. yhdistetyt asiat C-180/98–C-184/98, *Pavlov ym.*, 75 ja 77 kohta.

2.1.5. Koulutus

21. EU:n tuomioistuinten oikeuskäytännössä on vahvistettu, että julkista koulutusta, joka järjestetään valtion rahoittaman ja valvoman kansallisen koulutusjärjestelmän puitteissa, voidaan pitää ei-taloudellisena toimintana. Tältä osin tuomioistuin on todennut, että

*perustaessaan ja pysyttäessään tällaisen julkisen koulutusjärjestelmän, joka saa yleensä rahoituksensa julkisista varoista eikä oppilailta tai heidän vanhemmiltaan, valtio ei pyri harjoittamaan voittoa tuottavaa toimintaa, vaan se suorittaa yhteiskunnallisia, kulttuurisia ja koulutuksellisia tehtäviään väestöään kohtaan*⁴².

22. Saman oikeuskäytännön mukaan julkisen koulutuksen ei-taloudelliseen luonteeseen ei periaatteessa vaikuta se, että oppilaat tai heidän vanhempansa toisinaan joutuvat maksamaan opetus- tai ilmoittautumismaksuja, joilla katetaan osa järjestelmän toimintakuluista. Tällaiset maksut kattavat usein vain murto-osan palvelun todellisista kustannuksista, joten niitä ei sen vuoksi voida pitää korvauksena tarjotusta palvelusta. Tämän vuoksi ne eivät muuta pääasiassa julkisin varoin rahoitetun yleisen koulutuspalvelun ei-taloudellista luonnetta⁴³. Näitä periaatteita voidaan soveltaa julkisiin koulutuspalveluihin kuten ammattikoulutukseen⁴⁴, yksityiskouluihin ja julkisiin kouluihin⁴⁵ ja lastentarhoihin⁴⁶, sivutoimiseen opetustoimintaan yliopistoissa⁴⁷ sekä yliopisto-opetukseen⁴⁸.
23. Tällainen koulutuspalvelujen julkinen tarjonta on erotettava palveluista, jotka rahoitetaan pääasiassa oppilaiden tai heidän vanhempiensa maksuilla tai kaupallisilla tuloilla. Esimerkiksi kaupalliset yritykset, jotka tarjoavat opiskelijoiden kokonaan rahoittamia ylemmän asteen koulutuspalveluja, kuuluvat selvästi tähän luokkaan. Joissakin jäsenvaltioissa myös julkiset laitokset voivat tarjota koulutuspalveluja, joita on niiden luonteen, rahoitusrakenteen ja kilpailevien yksityisten laitosten olemassaolon vuoksi pidettävä taloudellisina palveluina.
24. Tutkimus- ja kehitystyötä ja innovaatiotoimintaa koskevissa puitteissaan komissio on selventänyt, että tietyt yliopistojen ja tutkimusorganisaatioiden toiminnot eivät kuulu valtiontukisääntöjen piiriin⁴⁹. Tämä koskee tutkimusorganisaatioiden ensisijaisia toimintoja, nimittäin
- koulutusta henkilöstön taitojen lisäämiseksi ja parantamiseksi;
 - riippumattoman T&K-toiminnan harjoittamista tiedon lisäämiseksi ja ymmärryksen parantamiseksi, yhteistyöhön perustuva T&K-toiminta mukaan luettuna; ja

⁴² Ks. muun muassa asia C-318/05, *komissio v. Saksa*, Kok. 2007, s. I-6957, 68 kohta.

⁴³ EFTA:n tuomioistuimen 21. helmikuuta 2008 asiassa E-5/07 antama tuomio.

⁴⁴ Asia 263/86, *Humbel*, Kok. 1988, s. I-5365.

⁴⁵ Asia C-318/05, *komissio v. Saksa*, Kok. 2007, s. I-6957; asia C-76/05, *Schwartz*, Kok. 2007, s. 6849.

⁴⁶ EFTA:n tuomioistuimen 21. helmikuuta 2008 asiassa E-5/07 antama tuomio.

⁴⁷ Asia C-281/06, *Jundt*, Kok. 2007, s. I-12231.

⁴⁸ Asia C-109/92, *Wirth*, Kok. 1993, s. I-6447.

⁴⁹ Yhteisön puitteet tutkimus- ja kehitystyöhön sekä innovaatiotoimintaan myönnettävälle valtiontuelle, EUVL C 323, 30.12.2006, s. 1.

- tutkimustulosten levittämistä.

25. Lisäksi komissio on selventänyt, että teknologiansiirtotoiminnot (lisensointi, spin-off-yritysten perustaminen tai muut keinot hyödyntää tutkimusorganisaation osaamista) eivät ole luonteeltaan taloudellista toimintaa, jos toiminnot ovat tutkimusorganisaatioiden sisäisiä⁵⁰ ja kaikki tulot investoidaan edelleen kyseisten organisaatioiden ensisijaisiin toimintoihin⁵¹.

2.2. Valtion varat

26. Ainoastaan suoraan tai välillisesti valtion varoista myönnetty edut voivat olla SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitettua valtiontukea⁵². Yksityisistä varoista rahoitetut edut voivat vahvistaa tiettyjen yritysten asemaa, mutta ne eivät kuulu SEUT-sopimuksen 107 artiklan soveltamisalaan.

27. Tällainen valtion varojen siirto voi olla monenmuotoista, esimerkiksi kyse voi olla suorista avustuksista, verohyvytyksistä ja luontoiseduista. Erityisesti se, että valtio ei peri markkinahintoja tietyistä palveluista, on valtion varoista luopumista. Tuomioistuim vahvisti 16. toukokuuta 2002 asiassa Stardust⁵³ antamassaan tuomiossa, että julkisen yrityksen varat ovat SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitettuja valtion varoja, koska viranomaiset pystyvät valvomaan kyseisiä varoja. Kun yritystä, jonka tehtäväksi on annettu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaminen, rahoitetaan julkisen yrityksen varoista ja tämä rahoitus on peräisin valtiolta, rahoitus voi muodostaa valtiontuen.

28. Julkisen omaisuuden hallintaa tai käyttöä koskevien lupien taikka muiden erityis- tai yksinoikeuksien, joilla on taloudellinen arvo, myöntäminen ilman tarjouskilpailua voi merkitä luopumista valtion varoista ja antaa edun niiden saajille⁵⁴.

29. Jäsenvaltiot voivat joissakin tapauksissa rahoittaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tiettyjen yritysten tai käyttäjien maksamilla maksuilla, joista saatavat tulot siirretään kyseisen palvelun tuottamisesta vastaavalle yritykselle. Tuomioistuim on tarkastellut tällaista rahoitusjärjestelyä erityisesti asiassa 173/73, *Italia vastaan komissio*⁵⁵, 2. heinäkuuta 1974 antamassaan tuomiossa, jossa se totesi seuraavaa:

”Koska kyseiset lainsäädännön mukaisesti hallinnoidut ja jaetut varat saadaan jäsenvaltion lainsäädännössä määrätystä pakollisista maksuista, kuten käsiteltävänä olevasta asiasta käy

⁵⁰ T&K&I-puitteiden alaviitteen 25 mukaan ”sisäisellä” toiminnalla tarkoitetaan tilannetta, jossa tutkimusorganisaation tuottamaa osaamista hallinnoi jokin organisaation osasto tai tytäryhtiö tai jossa tutkimusorganisaatio hallinnoi osaamista yhdessä muiden tutkimusorganisaatioiden kanssa. Tiettyjen palvelujen ulkoistaminen kolmansille avointen tarjouskilpailujen pohjalta ei vaaranna toiminnan sisäistä luonnetta.

⁵¹ Ks. T&K&I-puitteiden 3.1.1 ja 3.1.2 kohta.

⁵² Yhdistetyt asiat C-52/97–C-54/97, *Viscido ym.*, Kok. 1998, s. I-2629, 13 kohta, ja asia C-53/00, *Ferring*, Kok. 2001, s. I-9067, 16 kohta.

⁵³ Asia C-482/99, *Ranska v. komissio*, Kok. 2002, s. I-4397.

⁵⁴ Asia C-462/99, *Connect Austria Gesellschaft für Telekommunikation GmbH v. Telekom-Control-Kommission, ja Mobilkom Austria AG*, Kok. 2003, s. I-05197, 92 ja 93 kohta; asia T-475/04, *Bouygues ja Bouygues Télécom SA v. komissio*, Kok. 2007, s. II-02097, 101, 104, 105 ja 111 kohta.

⁵⁵ Asia 173/73, *Italia v. komissio*, Kok. suomenkiel. erityispainos s. 00323, 35 kohta.

ilmi, on ne katsottava 92 artiklassa tarkoitetuiksi valtion varoiksi, vaikka niitä hallinnoisivatkin julkisesta vallasta erilliset laitokset.”

30. Samoin asiassa *Compagnie Commerciale de l'Ouest*⁵⁶ 11. maaliskuuta 1992 antamassaan tuomiossa tuomioistuin vahvisti, että veronluonteisilla maksuilla rahoitetut toimenpiteet ovat valtion varoista rahoitettuja toimenpiteitä.
31. Näin ollen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta maksettavat korvaukset, jotka rahoitetaan veronluonteisilla maksuilla tai valtion määräämillä ja lainsäädännön määräysten mukaisesti hallinnoiduilla ja jaetuilla pakollisilla maksuilla, ovat valtion varoista maksettuja korvauksia.

2.3. Vaikutus kauppaan

32. Jotta julkisesta palvelusta maksettava korvaus kuuluisi SEUT-sopimuksen 107 artiklan soveltamisalaan, sen on vaikutettava tai uhattava vaikuttaa jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tällainen vaikutus edellyttää tavallisesti sitä, että markkinat ovat avoimet kilpailulle. Jos markkinat eivät ole avoimet kilpailulle, tuki ei mahdollisesti kuulu SEUT-sopimuksen 107 artiklan soveltamisalaan. Vapauttamattomilla markkinoilla toimivalle yritykselle myönnetty tuki voi kuitenkin vaikuttaa kauppaan, jos tuensaajayritys toimii myös vapautetuilla markkinoilla. Näin on myös silloin, kun muut yritykset tarjoavat korvaavia palveluja.
33. Lisäksi tukitoimenpiteet voivat vaikuttaa kauppaan, vaikka tuensaajayritys ei itse harjoittaisi rajat ylittävää toimintaa. Tällaisissa tapauksissa maan sisäinen tarjonta voi pysyä samana tai lisääntyä, minkä seurauksena muihin jäsenvaltioihin sijoittautuneiden yritysten mahdollisuudet tarjota palvelujaan kyseisessä jäsenvaltiossa pienenevät⁵⁷.
34. Oikeuskäytännön mukaan ei ole olemassa tiettyä rajaa tai prosenttilukua, jonka alittavan toimenpiteen osalta voitaisiin katsoa, että sillä ei ole vaikutusta jäsenvaltioiden väliseen kauppaan⁵⁸. Suhteellisen pieni tukimäärä tai tuensaajayrityksen suhteellisen vaatimaton koko eivät suoralta kädeltä merkitse sitä, että jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ei voi kohdistua vaikutusta.
35. Toisaalta komissio on useissa asioissa päätellyt, että toiminnot olivat luonteeltaan puhtaasti paikallisia eivätkä vaikuttaneet jäsenvaltioiden väliseen kauppaan. Tällaisia toimintoja ovat esimerkiksi seuraavat:
- pelkästään paikallisen väestön käyttämät uima-altaat⁵⁹;
 - ainoastaan paikalliselle väestölle tarkoitettut paikalliset sairaalat⁶⁰;

⁵⁶ Yhdistetyt asiat C-78/90–C-83/90, *Compagnie Commerciale de l'Ouest ym. v. Receveur Principal des Douanes de La Pallice Port*, Kok. 1992, s. I-1847, 35 kohta. Ks. myös yhdistetyt asiat C-34/01–C-38/01, *Enirisorse SpA v. Ministero delle Finanze*, Kok. 2003, s. I-14243, 26 kohta.

⁵⁷ Ks. erityisesti asia C-280/00, *Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, Kok. 2003 s. I-7747.

⁵⁸ Asia C-280/00, *Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, 81 kohta.

⁵⁹ Komission päätös asiassa N 258/2000 – Saksa – Dorstenin uima-allas, EYVL C 172, 16.6.2001, s. 16.

- paikalliset museot, jotka eivät todennäköisesti houkuttele kävijöitä ulkomailta⁶¹; ja
- paikalliset kulttuuritapahtumat, joiden yleisön odotetaan olevan ainoastaan paikallista⁶².

36. Lopuksi on todettava, että komission ei tarvitse tutkia kaikkea jäsenvaltioiden myöntämää taloudellista tukea. Perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen 15 päivänä joulukuuta 2006 annetussa asetuksessa (EY) N:o 1998/2006⁶³ säädetään, että tuki, jonka määrä yritystä kohden ei minkään kolmen vuoden aikana ole yli 200 000 euroa, ei kuulu SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan. Erityisiä vähämerkityksisen tuen raja-arvoja sovelletaan liikenteen, kalastuksen ja maatalouden aloilla⁶⁴ sekä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin paikallispalveluihin⁶⁵.

3. EDELLYTYKSET, JOIDEN TÄYTTYESSÄ JULKISESTA PALVELUSTA MAKSETTAVA KORVAUS EI OLE VALTIONTUKEA

3.1. Tuomioistuimen vahvistamat perusteet

37. Tuomioistuin selvensi 24. heinäkuuta 2003 asiassa *Altmark*⁶⁶ antamassaan tuomiossa edellytyksiä, joiden täyttyessä julkisesta palvelusta maksettava korvaus ei mahdollisesti ole valtiontukea, koska se ei anna etua.

38. Tuomioistuimen mukaan

”Siltä osin kuin valtion toimenpidettä on pidettävä korvauksena, joka on vastike edunsaajayritysten suorittamista sellaisista palveluista, jotka johtuvat julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä, siten, että kyseiset yritykset eivät todellisuudessa saa taloudellista etua ja että kyseinen toimenpide ei näin ollen aseta kyseisiä yrityksiä edullisempaan kilpailutilanteeseen suhteessa niiden kilpailijayrityksiin, tällaiseen toimenpiteeseen ei sovelleta perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohtaa [nykyisin SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohta]. Jotta tällaista korvausta ei tiettyssä konkreettisessa tapauksessa luokiteltaisi valtiontueksi, tiettyjen edellytysten on kuitenkin täyttyttävä.

⁶⁰ Komission päätös asiassa N 543/2001 – Irlanti – Sairaalinvestointien veronhuojennukset, EYVL C 154, 28.6.2002, s. 4.

⁶¹ Komission päätös asiassa N 630/2003 – Italia – Tuki Sardinian alueen paikallismuseoille, EUVL C 275, 8.12.2005, s. 3.

⁶² Komission päätös asiassa N 257/2007 – Espanja – Baskimaassa järjestettävälle teatteriesityksille myönnettävät avustukset, EUVL C 173, 26.7.2007, s. 2.

⁶³ Komission asetus (EY) N:o 1998/2006, annettu 15 päivänä joulukuuta 2006, perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen, EUVL L 379, 28.12.2006.

⁶⁴ Ks. liikenteen osalta asetuksen (EY) N:o 1998/2006 2 artiklan 2 kohta; komission asetus (EY) N:o 875/2007, annettu 24 päivänä heinäkuuta 2007, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen kalastusalalla ja asetuksen (EY) N:o 1860/2004 muuttamisesta (EUVL L 193, 25.7.2007, s. 6); ja komission asetus (EY) N:o 1535/2007, annettu 20 päivänä joulukuuta 2007, Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen maataloustuotteiden tuotannon alalla (EUVL L 337, 21.12.2007, s. 35).

⁶⁵ [Viittaus uuteen vähämerkityksistä tukea koskevaan asetukseen].

⁶⁶ Asia C-280/00, *Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH*, Kok. 2003, s. I-7747.

- ... Ensinnäkin edunsaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiaassa annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi. ...
 - ...Toiseksi ne parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi, jotta vältettäisiin sellaisen taloudellisen edun sisältyminen korvaukseen, joka olisi omiaan suosimaan edunsaajayritystä suhteessa sen kilpailijayrityksiin. ... Perustamissopimuksen 92 artiklan 1 kohdassa [nykyisin SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohta] tarkoitetun valtiontuen käsitteen alaan kuuluu myös rahoituksellinen toimenpide, jolla jäsenvaltio korvaa yrityksen kärsimiä tappioita ilman, että tällaisen korvauksen parametrit on vahvistettu etukäteen, silloin kun jälkikäteen ilmenee, että tiettyjen palvelujen toteuttaminen julkisen palvelun velvoitteiden täytäntöönpanemiseksi ei ole ollut taloudellisesti kannattavaa.
 - ... Kolmanneksi korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto. ...
 - ... Neljänneksi silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei tietyssä konkreettisessa tapauksessa valita sellaisessa julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä, jossa on mahdollista valita se ehdokas, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tarvittavan korvauksen taso on määriteltävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä kuljetusvälineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä, kun otetaan huomioon toiminnasta saadut tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto⁶⁷. ”
39. Seuraavissa jaksoissa käsitellään tässä oikeuskäytännössä vahvistettuja eri vaatimuksia eli SEUT-sopimuksen 106 artiklan mukaista yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun käsitettä⁶⁸, toimeksiannon tarvetta⁶⁹, velvollisuutta määrittellä korvauksen parametrit⁷⁰ ja liiallisten korvausten välttämistä koskevia periaatteita⁷¹.
- 3.2. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun olemassaolo**
40. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun käsite on kehittyvä käsite, johon vaikuttavat muun muassa kansalaisten tarpeet, teknologian ja markkinoiden kehitys sekä yhteiskunnalliset ja poliittiset mieltymykset kyseessä olevissa jäsenvaltioissa. Tuomioistuimien on todennut, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin

⁶⁷ Asia C-280/00, Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH, 87–93 kohta.

⁶⁸ Ks. jäljempänä 3.2 jakso.

⁶⁹ Ks. jäljempänä 3.3 jakso.

⁷⁰ Ks. jäljempänä 3.4 jakso.

⁷¹ Ks. jäljempänä 3.5 jakso.

liittyvät palvelut ovat palveluja, joilla on muusta taloudellisesta toiminnasta poikkeavia erityispiirteitä⁷².

41. Koska erityisiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun olemassaolon määrittämistä koskevia EU:n sääntöjä ei ole olemassa, jäsenvaltioilla on paljon harkinnanvaraa niiden määrittellessä tietyn palvelun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyväksi palveluksi ja myöntäessä korvausta palvelun tuottajalle. Komission toimivalta rajoittuu sen tarkistamiseen, onko jäsenvaltio tehnyt ilmeisen virheen määrittellessään palvelun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyväksi palveluksi⁷³, ja korvaukseen sisältyvän valtiontuen arviointiin.
42. SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten nojalla yritykset, jotka vastaavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta, ovat yrityksiä, joille on uskottu 'erityistehtäviä'. Yleisesti ottaen 'julkisen palvelun erityistehtävän' uskominen yritykselle merkitsee sellaisten palvelujen tarjoamista, joita yritys ei omien taloudellisten etujensa kannalta katsoen ottaisi hoitaakseen tai ei hoitaisi samassa määrin tai samoilla ehdoilla⁷⁴. Soveltamalla yleishyödyllisyyden perustetta jäsenvaltiot tai Euroopan unioni voivat liittää tällaisiin palveluihin erityisvelvollisuuksia.
43. Komissio katsoo, ettei ole mahdollista myöntää korvausta palveluista, joita markkinasääntöjen mukaisesti toimivat yritykset jo tarjoavat tai voivat tarjota tyydyttävästi ja yleisen edun mukaisilla ehdoilla, jotka valtio määrittää. Tällaisia ehtoja ovat esimerkiksi hinta ja palvelun saatavuus. Komissio katsoo myös, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi luokiteltavat palvelut on suunnattava kansalaisille tai niiden on oltava koko yhteiskunnan edun mukaisia.
44. Hyvä esimerkki tästä periaatteesta on laajakaista-ala, jonka osalta komissio on jo ilmoittanut selvästi, minkä tyyppiset palvelut voidaan katsoa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi. Ennen kaikkea komissio katsoo, että alueilla, joilla yksityiset investoijat ovat jo investoineet laajakaistaverkon infrastruktuuriin (tai ovat laajentamassa verkkoinfrastruktuuriaan) ja tarjoavat jo kilpailukykyisiä laajakaistapalveluja, joiden peitto on riittävä, rinnakkaisen laajakaistainfrastruktuurin perustamista ei pitäisi katsoa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyväksi palveluksi. Sitä vastoin kun investoijat eivät pysty tarjoamaan riittävää laajakaistapeittoa, korvausta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta voidaan myöntää tietyin edellytyksin⁷⁵.

⁷² Asia C-179/90, *Merci convenzionali porto di Genova*, Kok. 1991, s. I-5889, 27 kohta; asia C-242/95, *GT-Link A/S*, Kok. 1997, s. I-4449, 53 kohta; ja asia C-266/96, *Corsica FerriesFrance SA*, Kok. 1998, s. I-3949, 45 kohta.

⁷³ Asia T-289/03, *BUPA ym. v. komissio*, Kok. 2008, s. II-81, 166–169 ja 172 kohta; asia T-17/02, *Fred Olsen*, Kok. 2005, s. II-2031, 216 kohta.

⁷⁴ Ks. erityisesti rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta 23 päivänä lokakuuta 2007 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 1370/2007 2 artikla (EUVL L 315, 3.12.2007, s. 1)

⁷⁵ Yksityiskohtaiset määräykset löytyvät komission tiedonannon ”Yhteisön suuntaviivat valtiontukisääntöjen soveltamisesta laajakaistaverkkojen nopean käyttöönoton yhteydessä” 24–30 kohdasta, EUVL C 235, 30.9.2009, s. 7.

3.3. Toimeksianto

45. SEUT-sopimuksen 106 artiklan mukainen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun käsite merkitsee, että valtio on antanut kyseisten yritysten hoidettavaksi erityistehtävän⁷⁶. *Altmark*-oikeuskäytännön noudattaminen edellyttää julkisen palvelun toimeksiantoa, jossa määritellään kyseisten yritysten ja viranomaisen velvollisuudet.
46. Julkisen palvelun tehtävä on annettava virallisella asiakirjalla, joka jäsenvaltioiden lainsäädännöstä riippuen voi olla muodoltaan säädös tai sopimus. Siitä voidaan säätää myös useissa asiakirjoissa. Komission soveltaman lähestymistavan mukaan asiakirjassa tai asiakirjoissa on vähintään määritettävä seuraavat seikat:
- julkisen palvelun velvoitteiden sisältö ja kesto;
 - kyseessä oleva yritys ja tarvittaessa kyseessä oleva alue;
 - asianomaisen viranomaisen yritykselle mahdollisesti myöntämien yksin- tai erityisoikeuksien luonne;
 - korvauksen laskennassa, valvonnassa ja tarkistamisessa käytettävät parametrit; ja
 - järjestelyt liiallisten korvausten välttämiseksi ja takaisin perimiseksi.
47. Palveluntarjoajan osallistuminen prosessiin, jossa sille osoitetaan yleishyödyllinen palvelutehtävä, ei merkitse sitä, että kyseinen tehtävä ei johdu viranomaisen toimesta, vaikka toimeksianto tehtäisiin palveluntarjoajan pyynnöstä⁷⁷. Joissakin jäsenvaltioissa on tavallista, että viranomaiset rahoittavat palveluntarjoajan itse kehittämia ja ehdottamia palveluja. Viranomaisen on kuitenkin päätettävä, hyväksyykö se palveluntarjoajan ehdotuksen, ennen kuin se voi myöntää korvauksia. Toimeksiannon välttämättömät osatekijät voidaan joko liittää suoraan päätökseen, jolla palveluntarjoajan ehdotus hyväksytään, tai erilliseen oikeustoimeen, esimerkiksi palveluntarjoajan kanssa tehtävään sopimukseen.

3.4. Korvauksen parametrit

48. Parametrit, jotka muodostavat perustan korvauksen laskemiselle, on vahvistettava etukäteen objektiivisella ja läpinäkyvällä tavalla, jotta voidaan varmistaa, että ne eivät anna taloudellista etua, joka asettaisi korvauksen saajan kilpailevia yrityksiä parempaan asemaan.
49. Vaatimus vahvistaa korvauksen parametrit etukäteen ei merkitse sitä, että korvaus olisi laskettava tietyn kaavan perusteella (esim. tietty hinta päivää kohden, aterialla kohden, matkustajaa kohden tai käyttäjämäärää kohden). Tärkeää on ainoastaan se, että alusta alkaen on selvää, kuinka korvaus määritetään.

⁷⁶ Ks. etenkin asia C-127/73, *BRT v. SABAM*, Kok. 1974, s. 313.

⁷⁷ Asia T-17/02, *Fred Olsen*, Kok. 2005, s. II-2031, 188 kohta.

50. Kun viranomainen päättää korvata palveluntarjoajan kaikki kustannuserät, sen on määritettävä heti alussa, kuinka nämä kustannukset määritetään ja lasketaan. Tässä yhteydessä huomioon voidaan ottaa ainoastaan ne kustannukset, jotka liittyvät suoraan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen. Kaikki tulot, joita yritys saa kyseisen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta, on vähennettävä.
51. Kun yritykselle tarjotaan kohtuullinen voitto osana korvausta, toimeksiannossa on myös vahvistettava tämän voiton laskennassa käytettävät perusteet.
52. Kun korvausmäärän tarkistamisesta toimeksiannon aikana on määrätty, toimeksiannossa on kuvailtava, kuinka tämä tarkistus tapahtuu ja millainen vaikutus sillä voi olla korvauksen kokonaismäärään.
53. Jos yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu annetaan tehtäväksi tarjouskilpailussa, korvauksen laskentamenetelmä on ilmoitettava tiedoissa, jotka toimitetaan kaikille menettelyyn osallistumisesta kiinnostuneille yrityksille.

3.5. Liiallisten korvausten välttäminen

54. Korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämistä aiheutuvien kustannusten kattamiseksi kokonaan tai osittain, kun otetaan huomioon saatavat tulot ja kohtuullinen voitto.
55. Kohtuullisella voitolla tarkoitetaan sitä pääoman tuottoastetta⁷⁸, jota tyypillinen yritys edellyttäisi harkitessaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamista koko toimeksiannon keston ajan, ottaen huomioon riskin suuruus. Riskin suuruus riippuu kyseessä olevasta toimialasta, palvelun tyypistä ja korvausjärjestelmän ominaispiirteistä. Tämä tuottoaste olisi mahdollisuuksien mukaan määritettävä ottaen huomioon se pääoman tuottoaste, joka on saavutettu samantyyppisillä julkisia palveluja koskevilla sopimuksilla kilpailuolosuhteissa (esim. tarjouskilpailun perusteella tehdyillä sopimuksilla). Aloilla, joilla ei toimi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavaan yritykseen verrattavissa olevia muita yrityksiä, vertailukohdaksi voidaan ottaa muissa jäsenvaltioissa tai tarvittaessa muilla aloilla toimivia yrityksiä sillä edellytyksellä, että kunkin alan erityispiirteet otetaan huomioon. Jäsenvaltiot voivat kohtuullista voittoa määrittäessään ottaa käyttöön kannustinperusteita, jotka voivat liittyä etenkin tuotetun palvelun laatuun ja tuotannon tehokkuuden lisääntymiseen. Tehokkuuden lisääntyminen ei saisi heikentää tuotetun palvelun laatua.

3.6. Palveluntarjoajan valinta

56. Tarjotun korvauksen on oltava seurausta joko julkisesta hankintamenettelystä, jonka avulla on mahdollista valita se tarjouksentekijä, joka pystyy tuottamaan kyseiset palvelut yhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tai vertailusta hyvin johdettuun ja riittävillä välineillä varustettuun keskivertoyritykseen.

⁷⁸ Pääoman tuottoaste määritetään tässä sisäisenä korkokantana (IRR), jonka yritys saa sijoittamastaan pääomasta hankkeen koko keston aikana, toisin sanoen sopimuksen kassavirroista saatava sisäinen korkokanta.

3.6.1. *Korvauksen määrä, kun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu annetaan tehtäväksi asianmukaisessa tarjouskilpailumenettelyssä*

57. Viranomaisille yksinkertaisin tapa täyttää neljäs Altmärk-edellytys on järjestää läpinäkyvä, avoin ja syrjimätön tarjouskilpailu sovellettavien julkisia hankintoja koskevien sääntöjen mukaisesti, jos tarjouskilpailussa on mahdollista valita se tarjouksentekijä, joka pystyy tuottamaan kyseiset palvelut yhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin.
58. Kuten edellä 5 kohdassa todettiin, tällaisen tarjouskilpailumenettelyn järjestäminen on usein pakollista voimassa olevien Euroopan unionin sääntöjen nojalla. Tarjouskilpailuvelvoitteet voivat EU:n julkisia hankintoja koskevien direktiivien⁷⁹ lisäksi olla seurausta myös suoraan SEUT-sopimuksen 49–56 artiklasta⁸⁰ tai alakohtaisista erityissäännöistä.
59. Komissio pitää tarjouskilpailua asianmukaisena menetelmänä myös silloin, kun viranomainen haluaa ottaa käyttöön monimutkaisia sopimusjärjestelyjä (esim. riskinjaon osalta), jotka ovat kyseessä olevalle palvelulle ominaisia ja joiden vuoksi on vaikeaa jollei jopa mahdotonta vertailla ennalta määritetyn palveluntarjoajan pyytämää korvausta markkinoilla olemassa oleviin vertailuarvoihin.
60. Tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella tarjouskilpailu sulkee pois valtiontuen mahdollisuuden ainoastaan silloin, kun viranomaisen vahvistamat ratkaisuperusteet varmistavat palvelun tuottamisen yhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin.
61. Hankintaviranomainen voi asettaa laatuvaatimuksia, jotka kaikkien tarjoajien on täytettävä, tai ottaa eri ehdotuksiin liittyviä laadullisia tekijöitä huomioon tarjouskilpailupäätöksessään. Myös ympäristöön liittyviä tai yhteiskunnallisia perusteita voidaan käyttää tarjouskilpailupäätöstä tehtäessä, jos nämä perusteet liittyvät riittävän läheisesti tuotetun palvelun sisältöön⁸¹.

3.6.2. *Korvauksen määrä, kun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua ei anneta tehtäväksi tarjouskilpailumenettelyssä*

62. Kun tietylle palvelulle on olemassa yleisesti hyväksytty markkinakorvaus, tämä markkinakorvaus muodostaa parhaimman vertailukohdan arvioitaessa ilman tarjouskilpailua maksettavaa korvausta⁸².

⁷⁹ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/17/EY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, vesi- ja energiahuollon sekä liikenteen ja postipalvelujen alalla toimivien yksiköiden hankintamenettelyjen yhteensovittamisesta (EUVL L 134, 30.4.2004, s. 1) sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2004/18/EY, annettu 31 päivänä maaliskuuta 2004, julkisia rakennusurakoita sekä julkisia tavara- ja palveluhankintoja koskevien sopimusten tekomenettelyjen yhteensovittamisesta (EUVL L 134, 30.4.2004, s. 114).

⁸⁰ Asia C-324/98, *Telaustria Verlags GmbH ja Telefonadress GmbH v. Telekom Austria AG*, Kok. 2000, s. I-10745, ja komission selittävä tiedonanto yhteisön lainsäädännöstä siltä osin kuin se koskee sopimuksia, jotka eivät kuulu tai kuuluvat vain osittain julkisia hankintoja koskevien direktiivien soveltamisalaan, EUVL C 179, 1.8.2006, s. 2.

⁸¹ Ks. esim. asia C-513/99, *Concordia Bus Finland Oy Ab v. Helsingin kaupunki ja HKL-Bussiliikenne*, Kok. 2002, s. I-7213, 51 kohta.

⁸² Ks. esim. komission päätös asiassa C 49/2006 – Italia – valtiontuesta, jota Italia on myöntänyt Poste Italianelle korvauksena postitalletustodistusten jakelusta, EUVL L 189, 21.7.2009, s. 3.

63. Kun markkinakorvausta ei ole olemassa, korvauksen määrä on määritettävä tarkastelemalla niitä kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä, kun otetaan huomioon toiminnasta saatavat tulot ja kyseisten velvoitteiden täyttämisestä saatava kohtuullinen voitto. Tavoitteena on varmistaa, että vertailukohdaksi ei oteta tehottoman yrityksen korkeita kustannuksia.
64. Koska 'hyvin johdetulle yritykselle' ei ole virallista määritelmää, jäsenvaltioiden olisi sovellettava objektiivisia arviointiperusteita, joiden taloudelliselta kannalta tarkasteltuna katsotaan olevan merkki tyydyttävästä johtamisesta. Komission mielestä pelkästään voiton tuottaminen ei ole riittävä arviointiperuste yrityksen katsomiseksi 'hyvin johdetuksi'. Huomioon olisi otettava myös se, että yritysten markkinavoima tai säännöt voivat vaikuttaa suuresti yritysten taloudellisiin tuloksiin, erityisesti niillä aloilla, joita yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut useimmiten koskevat.
65. Komissio on sitä mieltä, että 'hyvin johdetun yrityksen' käsitteeseen sisältyy voimassa olevien kansallisten, Euroopan unionin ja kansainvälisten tilinpäätösstandardien noudattaminen. Jäsenvaltiot voivat käyttää analyysinsä perustana muun muassa tuottavuutta kuvaavia analyttisiä suhdelukuja (kuten esimerkiksi liikevaihto suhteessa sijoitettuun pääomaan, kokonaiskustannukset suhteessa liikevaihtoon, liikevaihto työntekijää kohden, arvonlisä työntekijää kohden, henkilöstökustannukset suhteessa arvonlisaan). Jäsenvaltiot voivat myös käyttää analyttisiä suhdelukuja, jotka koskevat palvelutarjonnan laatua suhteessa käyttäjien odotuksiin. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua tarjoava yritys, joka ei täytä kyseisen jäsenvaltion vahvistamia laadullisia arviointiperusteita, ei ole hyvin johdettu yritys, vaikka sen kustannukset olisivat alhaiset.
66. Yrityksiä, joilla on tällaiset tehokasta johtamista kuvastavat analyttiset suhdeluvut, voidaan pitää keskivertoyrityksinä. Kustannusrakenteiden analyysissa ja vertailussa on kuitenkin otettava huomioon kyseisten yritysten koko ja se seikka, että tietyillä toimialoilla voi toimia yrityksiä, joiden kustannusrakenteet poikkeavat paljon toisistaan.
67. Viittaus tarkasteltavan alan keskivertoyrityksen kustannuksiin merkitsee sitä, että on olemassa suuri määrä yrityksiä, joiden kustannukset voidaan ottaa huomioon. Nämä yritykset voivat sijaita samassa jäsenvaltiossa tai muissa jäsenvaltioissa. Komissio katsoo kuitenkin, ettei voida viitata sellaisen eri alueella sijaitsevan yrityksen kustannuksiin, jolla on kyseisellä alueella monopoliasema tai joka saa julkisesta palvelusta korvausta, jota ei ole myönnetty Euroopan unionin lainsäädännön mukaisilla ehdoilla. Huomioon otetaan kaikki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvään palveluun liittyvät kustannukset.
68. Jos jäsenvaltiot voivat osoittaa, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua tuottavan yrityksen kustannusrakenne vastaa tarkasteltavalla alalla toimivan tehokkaan ja vertailukelpoisen yrityksen keskimääräistä kustannusrakennetta, korvausta, jonka avulla yritys pystyy kattamaan kustannuksensa ja saamaan kohtuullisen voiton, ei pidetä valtiontukena.

69. Ilmaisun 'yritys, jolla on riittävät välineet' olisi katsottava tarkoittavan yritystä, jolla on ne resurssit, jotka ovat välttämättömiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tehtäväkseen saavalle yritykselle asetettavien julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi välittömästi.
70. 'Kohtuullisen voiton' olisi katsottava tarkoittavan sitä pääoman tuottoastetta⁸³, jota tyypillinen yritys edellyttäisi harkitessaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamista koko toimeksiannon keston ajan ja jossa otetaan huomioon riskin suuruus 3.5 jakson mukaisesti.

⁸³ Pääoman tuottoaste määritetään tässä sisäisenä korkokantana (IRR), jonka yritys saa sijoittamastaan pääomasta hankkeen koko keston aikana, toisin sanoen sopimuksen kassavirroista saatava sisäinen korkokanta.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel XXX

[...](2011) XXX luonnos

KOMISSION PÄÄTÖS,

annettu XXX,

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen

KOMISSION PÄÄTÖS,

annettu XXX,

Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen ja erityisesti sen 106 artiklan 3 kohdan,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, jäljempänä 'SEUT-sopimus', 14 artiklassa määrätään, että Euroopan unioni huolehtii toimivaltansa mukaisesti siitä, että yleistä taloudellista etua koskevat palvelut toimivat sellaisten periaatteiden pohjalta ja sellaisin edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä, sanotun kuitenkin rajoittamatta kyseisen sopimuksen 93, 106 ja 107 artiklan soveltamista.
- (2) Jotta tietyt yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut toimitaisivat sellaisten periaatteiden pohjalta ja sellaisin edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä, valtion rahoitustuki julkisen palvelun velvoitteista aiheutuvien kustannusten kattamiseksi kokonaan tai osittain saattaa osoittautua tarpeelliseksi. SEUT-sopimuksen 345 artiklan mukaisesti, sellaisena kuin Euroopan unionin tuomioistuimien ja yleinen tuomioistuin ovat sitä tulkinneet, sillä ei ole merkitystä, ovatko tällaisten yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottajat julkisia vai yksityisiä yrityksiä.
- (3) SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa määrätään tältä osin, että yrityksiin, jotka tuottavat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, sekä fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan kyseisen sopimuksen määräyksiä ja varsinkin kilpailusääntöjä. SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa määrätään kuitenkin sopimuksen sääntöjen soveltamista koskevasta poikkeuksesta siltä osin kuin kilpailusääntöjen soveltaminen estäisi oikeudellisesti tai tosiasiallisesti yrityksiä hoitamasta niille uskottuja tehtäviä. Tätä poikkeusta sovelletaan ainoastaan silloin, kun kaupan kehitykseen ei vaikuteta tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa.
- (4) Yhteisöjen tuomioistuin on todennut asiassa C-280/00, *Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg vastaan Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH (Altmark)*, antamassaan tuomiossa¹, että korvaukset julkisista palveluista eivät ole SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitettua valtiontukea, jos neljä kumulatiivista edellytystä täyttyy. Ensinnäkin edunsaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiallisesti annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen ja nämä velvoitteet on määriteltävä

¹ Kok. 2003, s. I-7747.

selvästi. Toiseksi ne parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi. Kolmanneksi korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kohtuullinen voitto. Neljänneksi silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei tietyssä konkreettisessa tapauksessa valita sellaisessa julkisissa hankintoja koskevassa menettelyssä, jossa on mahdollista valita se ehdokas, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tarvittavan korvauksen taso on määritettävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä.

- (5) Jos jäsenvaltiot eivät noudata edellä lueteltuja edellytyksiä ja jos SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan yleiset soveltamisedellytykset täyttyvät, korvaus julkisista palveluista on valtiontukea, johon sovelletaan SEUT-sopimuksen 93, 106, 107 ja 108 artiklan määräyksiä. Tätä päätöstä sovelletaan sen vuoksi julkisista palveluista maksettaviin korvauksiin vain silloin, kun kyseiset korvaukset ovat valtiontukea.
- (6) Samanaikaisesti tämän päätöksen kanssa komissio julkaisee tiedonannon, jossa selvennetään SEUT-sopimuksen 107 artiklan soveltamista korvauksiin, joita myönnetään yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, sekä edellä mainittujen neljän Altmark-kriteerin soveltamista². Lisäksi komissio julkaisee uuden asetuksen SEUT-sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen³ ja korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukea koskevat uudet puitteet⁴. Uusissa puitteissa esitetään, kuinka komissio analysoi tapauksia, jotka eivät kuulu tämän päätöksen soveltamisalaan ja joista sen vuoksi on ilmoitettava komissiolle.
- (7) SEUT-sopimuksen 106 artiklan 3 kohdassa annetaan komissiolle oikeus määrittää direktiiveillä ja päätöksillä SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettun poikkeuksen merkitys ja soveltamisala sekä antaa säännöt, joilla varmistetaan, että SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa asetettujen vaatimusten noudattamista valvotaan tehokkaasti. Komissio määritti tämän alun perin 28 päivänä marraskuuta 2005 tehdyssä päätöksessä 2005/842/EY, joka korvataan tällä päätöksellä. Tässä päätöksessä vahvistetaan edellytykset, joiden täytyessä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta myönnettävään valtiontukeen ei sovelleta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrättyä ennakkoilmoitusvelvollisuutta ja se on SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaista.
- (8) Tällainen tuki voidaan todeta perussopimuksen mukaiseksi vain, jos se on myönnetty sellaisten palvelujen tarjonnan varmistamiseksi, jotka ovat SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja. Oikeuskäytännön perusteella on selvää, että ilman Euroopan unionin asiaa koskevia

² [insert reference].

³ [insert reference].

⁴ [insert reference].

alakohdaisia sääntöjä jäsenvaltioilla on runsaasti harkintavaltaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen määrittelyssä. Komission tehtävänä on tältä osin varmistaa, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen määrittelyssä ei tehdä ilmeisiä virheitä⁵.

- (9) Jos useat edellytykset täyttyvät, määrältään vähäiset korvaukset yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta vastaaville yrityksille eivät vaikuta kaupan kehitykseen eivätkä kilpailuun tavalla, joka olisi unionin etujen vastaista. Sen vuoksi yksittäistä valtiontuki-ilmoitusta ei pitäisi vaatia korvauksen vuotuisen määrän ollessa alle 15 miljoonaa euroa⁶, jos tämän päätöksen vaatimuksia noudatetaan.
- (10) Sairaaloilla ja tietyistä sosiaalipalveluista vastaavilla yrityksillä, joille on annettu tehtäväksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottaminen, on erityisiä ominaispiirteitä, jotka olisi otettava huomioon. Erityisesti olisi otettava huomioon, että sisämarkkinoiden nykyisessä kehitysvaiheessa kilpailun vääristyminen kyseisillä aloilla on suhteellisen vähäistä, vaikka korvauksen määrä ylittäisi tässä päätöksessä vahvistetun yleisen ilmoitusrajan. Jos kyseisten yritysten toiminnot rajoittuvat pääasiassa terveydenhoito- ja sosiaalipalvelujen tarjontaan, niihin olisi sovellettava tässä päätöksessä säädettyä poikkeusta ilmoitusvelvollisuudesta, vaikka niiden saaman korvauksen määrä ylittäisi tässä päätöksessä säädetyn korvauksen yleisen enimmäismäärän.
- (11) Se, missä määrin tietty korvaustoimenpide vaikuttaa kauppaan ja kilpailuun, ei riipu pelkästään vuotuisesta korvausmäärästä ja kyseessä olevasta toimialasta, vaan myös toimeksiannon kokonaiskestosta. Lukuun ottamatta tapauksia, joissa pidempi toimeksianto on perusteltu merkittävien investointitarpeiden vuoksi, tätä päätöstä olisi sovellettava ainoastaan enintään kymmenen vuoden pituisiin toimeksiantoihin.
- (12) Jotta SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohtaa voitaisiin soveltaa, jäsenvaltion on täytynyt nimenomaisesti antaa kyseisen yrityksen vastuulle tietyn yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaminen. SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan tulkintaa koskevan oikeuskäytännön mukaan toimeksiantoasiakirjassa tai -asiakirjoissa on määritettävä tarkkaan vähintäänkin asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden laajuus, sisältö ja kesto sekä toimeksisaajina olevat yritykset.
- (13) Jotta voitaisiin varmistaa, että SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa asetettuja vaatimuksia noudatetaan, olisi säädettävä tarkemmista edellytyksistä, joiden on täyttyttävä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen toimeksiantamisen yhteydessä. Korvauksen määrä voidaan laskea ja tarkistaa asianmukaisesti vain, jos yritysten julkisen palvelun velvoitteet sekä valtion mahdolliset velvoitteet on selkeästi eritelty kyseisen jäsenvaltion toimivaltaisten viranomaisten antamassa virallisessa asiakirjassa. Asiakirjan muoto voi olla eri jäsenvaltioissa erilainen, mutta siinä olisi määritettävä vähintäänkin toimeksisaajina olevat yritykset, asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden tarkka sisältö ja kesto sekä tarvittaessa niiden kohteena oleva

⁵ Ks. komission tiedonanto Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen, 3.2 osa.

⁶ Kun otetaan huomioon markkinoiden kehitys eräillä aloilla, jotka ovat erittäin tärkeitä sisämarkkinoiden kehityksen kannalta, kuten ympäristöpalvelut, komissio katsoo, että 15 miljoonan euron ilmoitusraja on asianmukaisempi kuin aikaisempi 30 miljoonan euron ilmoitusraja.

alue, mahdollisesti myönnetty yksin- tai erityisoikeudet sekä korvauksen määrittämisessä ja mahdollisen liiallisen korvauksen välttämässä ja takaisinperinnässä käytettävät perusteet. Toimeksiannossa olisi myös viitattava tähän päätökseen, jotta taattaisiin sen soveltamisen läpinäkyvyys.

- (14) Perusteettomien kilpailun vääristymien välttämiseksi korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen niiden kustannusten kattamiseksi, joita yritykselle aiheutuu palvelun tuottamisesta, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saatavat tulot ja kohtuullinen voitto.
- (15) Korvaukset, jotka ylittävät kyseiselle yritykselle aiheutuneiden kustannusten kattamiseksi tarvittavan määrän, eivät ole välttämättömiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseksi ja ovat tämän vuoksi sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, joka olisi maksettava takaisin valtiolle. Sellaiset yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseksi myönnetty korvaukset, jotka yritys todellisuudessa käyttää muilla markkinoilla toimimiseen muussa tarkoituksessa kuin mitä toimeksiannossa määritetään, eivät ole välttämättömiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseksi ja voivat sen vuoksi myös olla sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea, joka olisi maksettava takaisin.
- (16) Perusteettomien kilpailun vääristymien välttämiseksi on myös välttämätöntä, että laskettaessa korvauksen määrää otetaan huomioon kaikki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta saatavat tulot (eli kaikki tulot, joita yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaja ei olisi saanut ilman toimeksiantoa).
- (17) Kohtuullinen voitto olisi määritettävä pääoman tuottoasteena⁷, jossa otetaan huomioon riskin suuruus tai riskin puuttuminen. Voittoa, joka ei ylitä sovellettavaa swap-korkoa⁸ korotettuna 100 peruspisteellä, ei pitäisi katsoa kohtuuttomaksi. Tässä yhteydessä sovellettavaa swap-korkoa voidaan pitää riskittömän sijoituksen asianmukaisena tuottoasteena. Suuruudeltaan 100 peruspisteen premion tarkoituksena on muun muassa korvata maksuvalmiusriski, joka liittyy siihen, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaja, joka sijoittaa pääomaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua koskevaan sopimukseen, sitoo pääoman toimeksiannon ajaksi eikä pysty myymään osuuttaan yhtä nopeasti ja yhtä pienin kustannuksin kuin sellaista omaisuuserää, jonka omistuspohja on hajaantunut ja johon ei liity maksuvalmiusriskejä.
- (18) Kun palvelun tuottamisesta vastaava yritys ei kanna huomattavaa osaa kaupallisesta riskistä, esimerkiksi siitä syystä, että palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset korvataan kokonaan, 100 peruspisteellä korotetun swap-koron ylittäviä voittoja ei pitäisi katsoa kohtuullisiksi.

⁷ Pääoman tuottoaste määritetään tässä sisäisenä korkokantana (IRR), jonka yritys saa sijoittamastaan pääomasta hankkeen koko keston aikana, toisin sanoen sopimuksen kassavirroista saatava sisäinen korkokanta.

⁸ Swap-korko on pitemmän maturiteetin vastine pankkien väliselle antolainauskorolle (IBOR). Sitä käytetään rahoitusmarkkinoilla vertailukorkona määritettäessä rahoituskorkoa.

- (19) Jos pääoman tuottoasteen käyttö ei ole mahdollista, jäsenvaltiot voivat käyttää muita tuottoindikaattoreita kohtuullisen voiton määrittämiseksi, esimerkiksi tilinpäätöksen tunnuslukuja (kuten keskimääräinen oman pääoman tuotto (ROE)⁹, sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), kokonaispääoman tuotto (ROA) ja myyntituotto (ROS)).
- (20) Jäsenvaltiot voivat kohtuullista tuottoa määrittäessään ottaa käyttöön kannustinperusteita, jotka voivat liittyä etenkin tuotetun palvelun laatuun ja tuotannon tehokkuuden kasvuun. Tehokkuuden lisääntyminen ei saa heikentää tuotetun palvelun laatua. Jäsenvaltiot voivat esimerkiksi määrittää toimeksiannossa tuotannollisia tehokkuustavoitteita, joiden yhteydessä korvauksen taso riippuu siitä, missä määrin tavoitteet on saavutettu. Toimeksiannossa voidaan määrätä, että jos yritys ei saavuta tavoitteita, korvausta pienennetään toimeksiannossa määritellyn laskentamenetelmän mukaisesti, mutta jos yritys ylittää tavoitteensa, korvausta voidaan lisätä toimeksiannossa määritellyn menetelmän mukaisesti. Tuotannollisiin tehokkuusetiuihin mahdollisesti liittyvät palkinnot on asetettava sellaiselle tasolle, että kyseiset edut on mahdollista jakaa tasapainoisesti yrityksen ja jäsenvaltion ja/tai käyttäjien kesken.
- (21) SEUT-sopimuksen 93 artikla muodostaa unionin erityismääräyksen (lex specialis) suhteessa 106 artiklan 2 kohtaan. Siinä määrätään säännöistä, joita sovelletaan sisämaanliikenteen alalla julkisista palveluista maksettavaan korvaukseen. Kyseistä artiklaa on tulkittu rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista 23 päivänä lokakuuta 2007 annetussa asetuksessa (EY) N:o 1370/2007¹⁰, jossa vahvistetaan julkisen henkilöliikenteen alan julkisen palvelun velvoitteista maksettaviin korvauksiin sovellettavat säännöt. Sen soveltaminen sisävesien matkustajaliikenteeseen riippuu jäsenvaltioista. Asetuksessa (EY) N:o 1370/2007 vapautetaan SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrätystä ilmoitusvelvollisuudesta kaikki sellaiset sisämaanliikenteen alalla maksettavat korvaukset, jotka täyttävät asetetut edellytykset. Asiassa Altmark annetun tuomion mukaan sisämaanliikenteen alalla maksettavia korvauksia, jotka eivät täytä SEUT-sopimuksen 93 artiklassa määrättyjä edellytyksiä, ei voida todeta SEUT-sopimuksen mukaisiksi sen 106 artiklan 2 kohdan tai muiden sen sisältämien määräysten nojalla. Tällaiset korvaukset eivät sen vuoksi kuulu tämän päätöksen soveltamisalaan.
- (22) Toisin kuin sisämaanliikenteeseen, meri- ja lentoliikenteeseen sovelletaan SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohtaa. Lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä 24 päivänä syyskuuta 2008 annetussa asetuksessa (EY) N:o 1008/2008¹¹ ja palvelujen tarjoamisen vapauden periaatteen soveltamisesta meriliikenteeseen jäsenvaltioissa (meriliikenteen kabotaasi) 7 päivänä joulukuuta 1992 annetussa

⁹ Oman pääoman tuottoaste (ROE) lasketaan jakamalla liike-tulos (EBIT) oman pääoman määrällä kyseisenä vuonna. Se vaihtelee yleisesti vuodesta toiseen. Vuotuinen oman pääoman tuottoaste olisi laskettava keskiarvona toimeksiannon keston aikana. Sama koskee myös mainittuja muita käsitteitä (ROCE, ROA ja ROS).

¹⁰ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1370/2007, annettu 23 päivänä lokakuuta 2007, rautateiden ja maanteiden julkisista henkilöliikennepalveluista sekä neuvoston asetusten (ETY) N:o 1191/69 ja (ETY) N:o 1107/70 kumoamisesta (EUVL L 315, 3.12.2007, s. 1).

¹¹ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EY) N:o 1008/2008, annettu 24 päivänä syyskuuta 2008, lentoliikenteen harjoittamisen yhteisistä säännöistä yhteisössä (uudelleen laadittu toisinto), EUVL L 293, 31.10.2008, s. 3. Asetuksella kumotaan ja korvataan kolme kolmanteen ilmailupakettiin sisältynyttä asetusta: asetus (ETY) N:o 2407/92 lentoliikenteen harjoittajien toimiluvista, asetus (ETY) N:o 2408/92 yhteisön lentoliikenteen harjoittajien pääsystä yhteisön sisäisen lentoliikenteen reiteille ja asetus (ETY) N:o 2409/92 lentoliikenteen kuljetus- ja rahtimaksuista.

neuvoston asetuksessa (ETY) N:o 3577/92¹² on tiettyjä sääntöjä, joita sovelletaan julkisista palveluista suoritettaviin korvauksiin lento- ja meriliikenteen aloilla. Asetuksesta (EY) N:o 1370/2007 poiketen mainituissa asetuksissa ei kuitenkaan viitata mahdollisten valtiontukien soveltuvuuteen sisämarkkinoille eikä niissä säädetä poikkeuksesta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 2 kohdan mukaiseen ilmoitusvelvollisuuteen. Sen vuoksi tätä päätöstä olisi sovellettava lento- ja meriliikenteen alalla julkisista palveluista suoritettaviin korvauksiin, jos kyseiset korvaukset täyttävät tässä päätöksessä asetettujen edellytysten lisäksi asetuksessa (EY) N:o 1008/2008 ja asetuksessa (ETY) N:o 3577/92 annetut alakohtaiset säännöt soveltuvin osin.

- (23) Lento- ja meriliikenteen alalla julkisista palveluista suoritettaviin korvauksiin olisi yleensä sovellettava tavanomaisia raja-arvoja. Erityistapauksissa, joissa julkisista palveluista suoritettavat korvaukset liittyvät sellaisiin saaria palveleviin ja lentoasemien ja satamien lento- tai meriliikenneyhteyksiin, jotka ovat SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, on kuitenkin tarkoituksenmukaista säätää myös vaihtoehtoisista raja-arvoista, jotka perustuvat matkustajien vuosittaiseen keskimäärään, koska tämänkaltaiset raja-arvot vastaavat paremmin kyseisten toimintojen todellista taloudellista toimintaympäristöä.
- (24) Tiettyjen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen vapauttaminen ennakoilmoitusvelvollisuudesta ei estä jäsenvaltioita ilmoittamasta yksittäistä tukihanketta. Tällaisen ilmoituksen saatuaan komissio arvioi, täytyvätkö tämän päätöksen edellytykset. Jolleivät ne täyty, ilmoitusta arvioidaan julkisesta palvelusta suoritettavan korvauksen muodossa myönnettyä valtiontukea koskeviin puitteisiin¹³ sisältyvien periaatteiden mukaisesti.
- (25) Tällä päätöksellä ei rajoiteta jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta sekä tiettyjen yritysten taloudellisen toiminnan avoimuudesta annetun direktiivin 2006/111/EY¹⁴ säännösten soveltamista.
- (26) Tällä päätöksellä ei rajoiteta Euroopan unionin kilpailusääntöjen eikä varsinkaan SEUT-sopimuksen 101 ja 102 artiklan soveltamista.
- (27) Tällä päätöksellä ei rajoiteta julkisia hankintoja koskevan Euroopan unionin lainsäädännön vaatimusten ja Euroopan unionin alakohtaisiin säädöksiin sisältyvien määräysten soveltamista.
- (28) Ennen tämän päätöksen voimaantuloa myönnetyn yksittäisen tuen osalta olisi annettava siirtymäsäännöksiä. Päätöksen 2005/842/EY mukaisesti ennen tämän päätöksen voimaantuloa myönnetty tuki olisi edelleen katsottava sisämarkkinoille soveltuvaksi ja ilmoitusvelvollisuudesta vapautetuksi tueksi yhden vuoden ajan. Tuki, jota ei ole myönnetty päätöksen 2005/842/EY mukaisesti mutta joka täyttää tämän päätöksen edellytykset, olisi katsottava sisämarkkinoille soveltuvaksi ja ilmoitusvelvollisuudesta vapautetuksi,

¹² EYVL L 364, 12.12.1992, s. 7.

¹³ [Reference to be added].

¹⁴ EUVL L 318, 17.11.2006, s. 17.

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN PÄÄTÖKSEN:

1 artikla – Soveltamisala

1. Tätä päätöstä sovelletaan korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen, joka myönnetään yrityksille SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen yhteydessä ja joka kuuluu yhteen seuraavista luokista:

a) alle 15 miljoonan euron vuotuinen korvaus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta. Jos korvauksen määrä vaihtelee toimeksiannon aikana, raja-arvo voidaan laskea erisuuruisten vuotuisten korvausmäärien keskiarvon perusteella;

b) korvaus sairaanhoitopalveluja tarjoavien sairaaloiden tuottamista yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista, mukaan lukien soveltuvin osin hätäpalvelut; päätoimintoihin suoraan liittyvien oheistoimintojen harjoittaminen, erityisesti tutkimuksen alalla, ei kuitenkaan estä tämän alakohdan soveltamista;

c) korvaus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta sellaisten olennaisten sosiaalisten tarpeiden täyttämiseksi, joissa on kyse terveydenhuollosta, lastenhoidosta, pääsystä työmarkkinoille, sosiaalisesta asuntotarjonnasta sekä muita heikommassa asemassa olevien ryhmien hoidosta ja sosiaalisesta osallisuudesta. Tätä alakohtaa sovelletaan ainoastaan silloin, kun korvaus myönnetään yrityksille, joiden toiminnot rajoittuvat yhteen tai useampaan tässä alakohdassa tai b alakohdassa tarkoitettuun palveluun. Päätoimintoihin suoraan liittyvien oheistoimintojen harjoittaminen ei kuitenkaan estä tämän alakohdan soveltamista;

d) korvaus sellaisten yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta, jotka liittyvät sellaisiin saaria palveleviin lento- ja meriliikenneyhteyksiin, joiden keskimääräinen vuosittainen matkustajamäärä kahdelta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun toimeksiantamista edeltäneeltä tilikaudelta on enintään 300 000 matkustajaa;

e) korvaus sellaisten yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta, jotka liittyvät lentoasemiin ja satamiin, joiden keskimääräinen vuosittainen matkustajamäärä kahdelta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen toimeksiantamista edeltäneeltä tilikaudelta on lentoasemien tapauksessa enintään 200 000 matkustajaa ja satamien tapauksessa enintään 300 000 matkustajaa.

2. Tätä päätöstä sovelletaan ainoastaan silloin, kun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun toimeksianto kestää enintään 10 vuotta. Pidemmät toimeksiannot kuuluvat tämän päätöksen soveltamisalaan vain, jos palveluntarjoajan on tehtävä suuria investointeja, joiden kuolettaminen yleisesti hyväksyttyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti kestää koko toimeksiannon ajan. Jos edellytykset tämän päätöksen soveltamiselle eivät enää täyty toimeksiannon aikana, toimenpiteestä on ilmoitettava SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesti.

3. Lento- ja meriliikenteen alalla tätä päätöstä sovelletaan ainoastaan korvauksena julkisista palveluista myönnettyyn valtiontukeen, joka on myönnetty yrityksille SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettujen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen

yhteydessä ja joka on soveltuvin osin asetuksen (EY) N:o 1008/2008 ja asetuksen (EY) N:o 3577/92 mukaista.

4. Tätä päätöstä ei sovelleta valtiontukeen, joka myönnetään korvauksena julkisista palveluista rautatie-, maantie- ja sisävesiliikenteen alalla toimiville yrityksille.

2 artikla – Sisämarkkinoille soveltuvuus ja vapautus ilmoitusvelvollisuudesta

Julkisista palveluista maksettavana korvauksena myönnettävä valtiontuki, joka täyttää tässä päätöksessä säädetty edellytykset, soveltuu sisämarkkinoille ja on vapautettu SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrätystä ennakoilmoitusvelvollisuudesta, sanotun kuitenkin rajoittamatta alakohtaiseen Euroopan unionin lainsäädäntöön sisältyvien julkisen palvelun velvoitteita koskevien säännösten soveltamista.

3 artikla – Toimeksianto

Tämän päätöksen soveltamisen edellytyksenä on, että vastuu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta annetaan yritykselle (yrityksille) yhdellä tai useammalla virallisella asiakirjalla, jonka muodon jokainen jäsenvaltio voi itse määrätä. Tällaisessa asiakirjassa tai tällaisissa asiakirjoissa on ilmoitettava erityisesti:

- a) julkisen palvelun velvoitteiden sisältö ja kesto;
- b) kyseessä oleva yritys ja tarvittaessa alue;
- c) toimeksiantavan viranomaisen yritykselle mahdollisesti myöntämien yksin- tai erityisoikeuksien luonne;
- d) korvauksen laskennassa, valvonnassa ja tarkistamisessa käytettävät parametrit,
- e) järjestelyt liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin; ja
- f) viittaus tähän päätökseen.

4 artikla – Korvaus

1. Korvauksen määrä ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi aiheutuvien kustannusten kattamiseksi, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kohtuullinen voitto.

2. Kustannuksina on otettava huomioon kaikki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta aiheutuvat kustannukset. Ne on laskettava yleisesti hyväksyttyjen kirjanpitoperiaatteiden mukaisesti seuraavalla tavalla:

- a) jos kyseinen yritys harjoittaa toimintaa ainoastaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen alalla, yrityksen kaikki kustannukset voidaan ottaa huomioon;
- b) jos yritys harjoittaa myös toimintaa, joka ei koske yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja, huomioon voidaan ottaa ainoastaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen kustannukset;

c) yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun kustannuksiksi voidaan katsoa kaikki kyseisen palvelun tuottamiseen liittyvät suorat kustannukset ja suhteutettu osuus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvälle palvelulle ja muulle toiminnalle yhteisistä kiinteistä kustannuksista;

d) investointeihin ja erityisesti infrastruktuuri-investointeihin liittyvät kustannukset voidaan ottaa huomioon, jos ne ovat välttämättömiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamiselle.

3. Huomioon otettaviin tuloihin sisältyvät vähintään kaikki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta saatavat tulot riippumatta siitä, luokitellaanko kyseiset tulot SEUT-sopimuksen 107 artiklassa tarkoitetuksi valtiontueksi. Kyseinen jäsenvaltio voi päättää, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen liittymättömistä muista toiminnoista saatava voitto on kokonaan tai osittain osoitettava yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun rahoittamiseen.

4. Tässä päätöksessä kohtuullisella voitolla tarkoitetaan sitä pääoman tuottoastetta, jota tyypillinen yritys edellyttäisi harkitessaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamista koko toimeksiannon keston ajan, ottaen huomioon riskin suuruus. Riskin suuruus riippuu kyseessä olevasta toimialasta, palvelun tyypistä ja korvauksen ominaispiirteistä.

5. Jäsenvaltiot voivat kohtuullista voittoa määrittäessään ottaa käyttöön kannustinperusteita, jotka voivat liittyä etenkin tuotetun palvelun laatuun ja tuotannon tehokkuuden lisääntymiseen. Tehokkuuden lisääntyminen ei saa heikentää tuotetun palvelun laatua. Tuotannollisiin tehokkuusetiuihin mahdollisesti liittyvät palkinnot on asetettava sellaiselle tasolle, että kyseiset edut on mahdollista jakaa tasapainoisesti yrityksen ja jäsenvaltion ja/tai käyttäjien kesken.

6. Sovellettaessa tätä päätöstä kohtuullisena pääoman tuottoasteena pidetään tuottoastetta, joka ei ylitä sovellettavaa swap-korkoa, jota on korotettu 100 peruspisteellä. Sovellettava swap-korko on se swap-korko, jonka maturiteetti ja valuutta vastaavat toimeksiannon kestoja ja valuuttaa. Kun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen ei liity huomattavaa kaupallista tai sopimusriskiä, esimerkiksi jälkikäteen aiheutuvien nettokustannusten täydellisen korvaamisen vuoksi, kohtuullinen voitto ei saa olla suurempi kuin sovellettava swap-korko korotettuna 100 peruspisteellä.

7. Jos pääoman tuottoasteen käyttö ei ole mahdollista, jäsenvaltiot voivat käyttää muita tuottoindikaattoreita kuin pääoman tuottoaste sen määrittämiseksi, mikä kohtuullisen voiton olisi oltava, esimerkiksi tuottoa koskevia tilinpäätöksen tunnuslukuja (kuten keskimääräinen oman pääoman tuotto (ROE)¹⁵, sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), kokonaispääoman tuotto (ROA) ja myyntituotto (ROS). Riippumatta siitä, mikä indikaattori valitaan, jäsenvaltion on pystyttävä toimittamaan komission pyynnöstä todisteet siitä, ettei voitto ylitä sitä, mitä tyypillinen yritys edellyttäisi harkitessaan palvelun tuottamista, esimerkiksi toimittamalla tiedot kilpailuolosuhteissa myönnettyistä samantyyppisistä sopimuksista saaduista tuotoista.

¹⁵ Oman pääoman tuottoaste lasketaan jakamalla liike-tulos (EBIT) oman pääoman määrällä kyseisenä vuonna. Se vaihtelee yleisesti vuodesta toiseen. Sopimuksen voimassaoloajan keskiarvo lasketaan käyttämällä sovellettavassa viitekorkotiedonannossa vahvistettua diskonttauskorkoa.

8. Kun yritys harjoittaa toimintaa sekä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen alalla että kyseisen alan ulkopuolella, sisäisessä kirjanpidossa on eriteltävä ja erotettava toisistaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen ja muiden palvelujen tuottamisesta syntyneet menot ja tulot sekä menojen ja tulojen kohdentamisessa käytettävät parametrit. Mahdolliseen muuhun toimintaan kuin yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen liittyviin kustannuksiin on sisällytettävä kaikki suorat kustannukset, asianmukainen osuus yhteisistä kustannuksista sekä riittävä tuotto omalle pääomalle. Näiden kustannusten osalta ei myönnetä korvausta.

9. Jäsenvaltioiden on vaadittava asianomaista yritystä maksamaan takaisin kaikki mahdollisesti maksetut liialliset korvaukset.

5 artikla – Liiallisten korvausten valvonta

1. Jäsenvaltioiden on tehtävä säännöllisiä tarkastuksia tai huolehdittava siitä, että tällaisia tarkastuksia tehdään toimeksiannon päätyttyä ja joka tapauksessa enintään kolmen vuoden välein varmistaakseen, ettei yrityksille makseta 4 artiklan mukaisesti määritetyn määrän ylittäviä korvauksia.

2. Jäsenvaltioiden on vaadittava asianomaista yritystä maksamaan takaisin kaikki sille maksetut liialliset korvaukset, ja korvauksen laskentaparametrit on saatettava ajan tasalle tulevaisuutta varten. Jos liialliset korvaukset ovat enintään 10 prosenttia korvauksen määrästä, ne voidaan siirtää seuraavalle kaudelle ja vähentää kyseiseltä kaudelta maksettavan korvauksen määrästä.

6 artikla – Tietojen asettaminen saataville

Jäsenvaltioiden on pidettävä vähintään kymmenen vuoden ajan saatavilla kaikki sellaiset tiedot, jotka tarvitaan sen selvittämiseksi, ovatko myönnetyt korvaukset tämän päätöksen mukaisia.

Jäsenvaltioiden on toimitettava komissiolle tämän kirjallisesta pyynnöstä kaikki tiedot, jotka komissio katsoo tarvitsevänsä selvittääkseen, ovatko voimassa olevat korvaustoimenpiteet tämän päätöksen mukaisia.

7 artikla – Kertomukset

Jäsenvaltioiden on kahden vuoden välein toimitettava komissiolle kertomukset tämän päätöksen täytäntöönpanosta. Kertomuksissa on kuvailtava yksityiskohtaisesti päätöksen soveltamista 1 artiklan 1 kohdassa tarkoitettujen eri palveluluokkien osalta. Kertomuksissa on ilmoitettava:

- a) päätöksen nojalla myönnetyn tuen kokonaismäärä;
- b) päätöksen nojalla myönnetyn tuen kokonaismäärän jakautuminen eri aloille;
- c) onko päätöksen soveltaminen johtanut tietyn palvelutyypin osalta vaikeuksiin tai kolmansien osapuolten kanteluihin;
- d) selvitys siitä, missä määrin päätöstä on sovellettu sisäisiin toimintoihin; ja

e) muut komission vaatimat päätöksen soveltamista koskevat tiedot, jotka on täsmennettävä hyvissä ajoin ennen kertomusten toimittamisen määräaika.

Ensimmäinen kertomus on toimitettava [30 päivään marraskuuta 2013] mennessä.

8 artikla – Siirtymäsäännökset

Tätä päätöstä, lukuun ottamatta 3 artiklan f alakohtaa, sovelletaan ennen sen voimaantuloa myönnettyyn yksittäiseen tukeen, jos tuki täyttää kaikki tässä päätöksessä säädetty edellytykset.

Päätöksen 2005/842/EY mukaisesti ennen tämän päätöksen voimaantuloa myönnetty tuki katsotaan edelleen sisämarkkinoille soveltuvaksi ja ilmoitusvelvollisuudesta vapautetuksi tueksi yhden vuoden ajan.

Kaikki ennen tämän päätöksen voimaantuloa myönnetty tuki, jota ei ole myönnetty päätöksen 2005/842/EY mukaisesti mutta joka täyttää tämän päätöksen edellytykset, soveltuu sisämarkkinoille ja on vapautettu perussopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ilmoitusvelvollisuudesta.

9 artikla – Voimaantulo

Tällä päätöksellä kumotaan 28 päivänä marraskuuta 2005 tehty päätös 2005/842/EY.

Tämä päätös tulee voimaan seuraavana päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

10 artikla – Osoitus

Tämä päätös on osoitettu kaikille jäsenvaltioille.

Tehty Brysselissä

Komission puolesta
Joaquín Almunia
Varapuheenjohtaja

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel XXX
LUONNOS
[\[...\]](#)(2011) XXX luonnos

KOMISSION TIEDONANTO

**Julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat
EU:n puitteet
(2011)**

SISÄLLYSLUETTELO

1.	TAVOITE JA SOVELTAMISALA	2
2.	JULKISESTA PALVELUSTA MAKSETTAVANA KORVAUKSENA MYÖNNETTÄVÄN VALTIONTUEN SISÄMARKKINOILLE SOVELTUVUUDEN EDELLYTYKSET	4
2.1.	Yleiset säännökset	4
2.2.	SEUT-sopimuksen 106 artiklassa tarkoitetut varsinaiset yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut	4
2.3.	Julkisen palvelun velvoitteet ja korvauksen laskentaa koskevat säännöt täsmentävän toimeksiantoasiakirjan tarve	5
2.4.	Toimeksiannon kesto	5
2.5.	Avoimuusdirektiivin noudattaminen	5
2.6.	EU:n julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattaminen	5
2.7.	Syrjimättömyys	6
2.8.	Korvauksen määrä	6
2.9.	Lisävaatimukset, jotka voivat olla tarpeen sen varmistamiseksi, ettei kaupan kehitykseen vaikuteta tavalla, joka on ristiriidassa unionin etujen kanssa	11
2.10.	Avoimuus	12
3.	KOMISSION PÄÄTÖKSIIN LIITTYVÄT EHDOT JA VELVOITTEET	12
4.	PUITTEIDEN SOVELTAMINEN	13
5.	AIHEELLISET TOIMENPITEET	13

KOMISSION TIEDONANTO

Julkisesta palvelusta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat EU:n puitteet (2011)

1. TAVOITE JA SOVELTAMISALA

1. Jotta tietyt yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut toimisivat sellaisin perustein ja edellytyksin, että ne voivat täyttää tehtävänsä, viranomaisten rahoitustuki voi osoittautua tarpeelliseksi, jos palvelun tuottamisesta saatavat tulot eivät riitä kattamaan julkisen palvelun velvoitteesta aiheutuvia kustannuksia.
2. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön¹ mukaan julkisesta palvelusta maksettava korvaus ei ole Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT-sopimus) 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua valtiontukea, jos tietyt edellytykset täyttyvät². Näiden edellytysten täytyessä SEUT-sopimuksen 108 artiklaa ei sovelleta.
3. Kun korvaus julkisesta palvelusta ei täytä näitä edellytyksiä ja jos SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan yleiset soveltamiskriteerit täyttyvät, kyseinen korvaus on valtiontukea ja siihen sovelletaan SEUT-sopimuksen 106, 107 ja 108 artiklaa.
4. Komissio selventää tiedonannossaan Euroopan unionin valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen³ niitä edellytyksiä, joiden täytyessä julkisen palvelun tuottamisesta maksettavaa korvausta on pidettävä valtiontukena. Asetuksessaan Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen⁴ komissio vahvistaa edellytykset, joiden täytyessä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta maksettavan korvauksen ei pitäisi katsoa vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen

¹ Tuomiot asiassa C-280/00, *Altmark Trans GmbH ja Regierungspräsidium Magdeburg v. Nahverkehrsgesellschaft Altmark GmbH* ('Altmark'), Kok. 2003, s. I-7747, ja yhdistetyissä asioissa C-34/01–C-38/01, *Enirisorse SpA v. Ministero delle Finanze*, Kok. 2003, s. I-14243.

² Altmark-tuomiossa tuomioistuin totesi, että korvaus julkisen palvelun velvoitteesta ei ole valtiontukea, jos neljä kumulatiivista kriteeriä täyttyy. Ensinnäkin edunsaajayrityksen tehtäväksi on tosiasiasa annettava julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen ja nämä velvoitteet on määriteltävä selvästi. Toiseksi ne parametrit, joiden perusteella korvaus lasketaan, on etukäteen vahvistettava objektiivisesti ja läpinäkyvästi. Kolmanneksi korvaus ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen, jotta voidaan kattaa kaikki ne kustannukset tai osa niistä kustannuksista, joita julkisen palvelun velvoitteiden täyttäminen aiheuttaa, kun otetaan huomioon kyseisestä toiminnasta saadut tulot ja kohtuullinen voitto. Neljänneksi silloin, kun julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä vastaavaa yritystä ei tietyssä konkreettisessa tapauksessa valita sellaisissa julkisia hankintoja koskevassa menettelyssä, jossa on mahdollista valita se ehdokas, joka kykenee tuottamaan kyseiset palvelut julkisyhteisön kannalta vähäisimmin kustannuksin, tarvittavan korvauksen taso on määritettävä tarkastelemalla sellaisia kustannuksia, joita hyvin johdetulle ja asetettujen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisen kannalta riittävillä välineillä varustetulle keskivertoyritykselle aiheutuisi kyseisten velvoitteiden täyttämisestä.

³ EUVL C xxx.

⁴ EUVL C xxx.

kauppaan ja/tai vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua. Näissä olosuhteissa korvaus ei täytä SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa vahvistettuja edellytyksiä eikä sen vuoksi kuulu SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrätyn ilmoitusmenettelyn soveltamisalaan.

5. SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohta muodostaa oikeusperustan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyville palveluille myönnetyn valtiontuen arvioinnille. Sen mukaan yrityksiin, joille on annettu tehtäväksi yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottaminen, sekä fiskaalisiin monopoleihin sovelletaan SEUT-sopimuksen määräyksiä ja etenkin kilpailusääntöjä. SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa määrätään kuitenkin poikkeuksesta sopimuksen sisältämistä määräyksistä siltä osin kuin kilpailusääntöjen soveltaminen estäisi oikeudellisesti tai tosiasiallisesti yrityksiä hoitamasta niille uskottuja tehtäviä. Poikkeusta sovelletaan ainoastaan silloin, kun kaupan kehitykseen ei vaikuteta tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa.
6. Komission päätöksessä N:o xxx Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan määräysten soveltamisesta tietyille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille korvauksena julkisista palveluista myönnettävään valtiontukeen⁵ määritetään edellytykset, joiden täyttyessä tietynlaiset korvaukset julkisen palvelun tuottamisesta on katsottava sisämarkkinoille soveltuviksi SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti ja vapautetuiksi SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaisesta ennakkoilmoitusvelvollisuudesta.
7. Näitä puitteita sovelletaan julkisesta palvelusta maksettavaan korvaukseen ainoastaan silloin, kun korvaus on päätöksen N:o xxx soveltamisalan ulkopuolelle kuuluvaa valtiontukea. Tällaiseen korvaukseen sovelletaan SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaista ennakkoilmoitusvelvollisuutta. Näissä puitteissa määritetään edellytykset, joiden täyttyessä tällainen valtiontuki voidaan katsoa sisämarkkinoille soveltuvaksi SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaisesti. Ne korvaavat 29. marraskuuta 2005 annetut julkisen palvelun velvoitteesta maksettavana korvauksena myönnettävää valtiontukea koskevat puitteet⁶.
8. Näitä puitteita sovelletaan julkisesta palvelusta maksettaviin korvauksiin lento- ja meriliikenteen alalla sanotun kuitenkin rajoittamatta Euroopan unionin alakohtaiseen lainsäädäntöön sisältyvien erityissäännösten soveltamista. Puitteita ei sovelleta sisämaanliikenteeseen eikä julkiseen yleisradiotoimintaan, joka kuuluu valtiontukisääntöjen soveltamisesta julkiseen yleisradiotoimintaan annetun komission tiedonannon⁷ soveltamisalaan.
9. Tukea sellaisille yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottajille, jotka ovat vaikeuksissa, arvioidaan valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annettujen yhteisön suuntaviivojen⁸ nojalla.
10. Näiden puitteiden soveltaminen ei rajoita seuraavien säännösten soveltamista:

⁵ EUVL L xxxx.

⁶ EUVL C 297, 29.11.2005, s. 4.

⁷ EUVL C 257, 27.10.2009, s. 1.

⁸ EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

- (a) Euroopan unionin kilpailuoikeuden säännökset (erityisesti SEUT-sopimuksen 101 ja 102 artikla);
- (b) Euroopan unionin julkisia hankintoja koskevat säännökset;
- (c) jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta sekä tiettyjen yritysten taloudellisen toiminnan avoimuudesta annetun komission direktiivin 2006/111/EY (avoimuusdirektiivi)⁹ säännökset;
- (d) Euroopan unionin alakohtaisen lainsäädännön säännökset.

2. JULKISESTA PALVELUSTA MAKSETTAVANA KORVAUKSENA MYÖNNETTÄVÄN VALTIONTUEN SISÄMARKKINOILLE SOVELTUVUUDEN EDELLYTYKSET

2.1. Yleiset säännökset

- 11. Sisämarkkinoiden tämänhetkisessä kehitysvaiheessa päätöksen N:o xxx soveltamisalan ulkopuolelle jäävä valtiontuki voidaan julistaa SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan mukaiseksi, jos se on välttämätöntä kyseessä olevan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseksi eikä vaikuta kaupan kehitykseen tavalla, joka on ristiriidassa unionin etujen kanssa. Seuraavien edellytysten on täyttyttävä tämän tasapainon saavuttamiseksi.

2.2. SEUT-sopimuksen 106 artiklassa tarkoitetut varsinaiset yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvät palvelut

- 12. Tuki on myönnettävä varsinaisiin ja oikein määriteltuihin SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuihin yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviin palveluihin.
- 13. Tiedonannossaan EU:n valtiontukisääntöjen soveltamisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävään korvaukseen komissio on selventänyt vaatimuksia, jotka koskevat yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun määrittelyä. Erityisesti se on selventänyt, että palveluja, joita markkinasääntöjen mukaisesti toimivat yritykset jo tarjoavat tai voivat tarjota tyydyttävästi ja valtion määrittämällä yleisen edun mukaisilla ehdoilla, joihin kuuluvat muun muassa hinta ja palvelun saatavuus, ei voida määritellä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi.
- 14. Jotta näitä puitteita voitaisiin soveltaa, jäsenvaltioiden olisi osoitettava, että ne ovat harkinneet asianmukaisella tavalla julkisen palvelun tarvetta käyttämällä julkista kuulemistä tai muita asianmukaisia välineitä käyttäjien ja palveluntarjoajien etujen huomioon ottamiseksi.

⁹ EUVL L 318, 17.11.2006, s. 17.

2.3. Julkisen palvelun velvoitteet ja korvauksen laskentaa koskevat säännöt täsmentävän toimeksiantoasiakirjan tarve

15. Vastuu yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisesta on annettava kyseiselle yritykselle (kyseisille yrityksille) yhdellä tai useammalla virallisella asiakirjalla, jonka muodosta jokainen jäsenvaltio voi itse päättää. 'Jäsenvaltiolla' tarkoitetaan keskushallintoa sekä paikallisia ja alueellisia hallintoyksiköitä.
16. Asiakirjassa tai asiakirjoissa on määritettävä erityisesti
- (a) julkisen palvelun velvoitteiden sisältö ja kesto;
 - (b) kyseessä oleva yritys ja tarvittaessa kyseessä oleva alue;
 - (c) myöntävän viranomaisen yritykselle mahdollisesti myöntämien yksin- tai erityisoikeuksien luonne;
 - (d) korvauksen laskennassa, valvonnassa ja tarkistamisessa käytettävät parametrit; ja
 - (e) järjestelyt liiallisten korvausten välttämiseksi ja perimiseksi takaisin.

2.4. Toimeksiannon kesto

17. Toimeksiannon kesto olisi perusteltava objektiivisilla kriteereillä kuten tarpeella kuolettaa kiinteä käyttöomaisuus, joka ei ole siirrettävissä. Toimeksiannon kesto ei missään tapauksessa saisi ylittää sitä ajanjaksoa, joka tarvitaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseksi välttämättömän merkittävän omaisuuserän kuolettamiseksi.

2.5. Avoimuusdirektiivin noudattaminen

18. Tuki katsotaan sisämarkkinoille soveltuvaksi SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan perusteella ainoastaan silloin, kun yritys noudattaa jäsenvaltioiden ja julkisten yritysten välisten taloudellisten suhteiden avoimuudesta sekä tiettyjen yritysten taloudellisen toiminnan avoimuudesta annetun komission direktiivin 2006/111/EY säännöksiä, jos direktiiviä sovelletaan. Tuen, joka ei ole näiden säännösten mukainen, katsotaan vaikuttavan kaupan kehitykseen tavalla, joka olisi ristiriidassa unionin etujen kanssa SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

2.6. EU:n julkisia hankintoja koskevien sääntöjen noudattaminen

19. Tuki katsotaan sisämarkkinoille soveltuvaksi SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan perusteella ainoastaan silloin, kun vastuullinen viranomainen on noudattanut tai sitoutuu noudattamaan sovellettavia julkisia hankintoja koskevia EU:n sääntöjä, kun se antaa palvelun tuottamisen kyseisen yrityksen tehtäväksi. Niihin sisältyvät kaikki avoimuutta ja tasavertaista ja syrjimätöntä kohtelua koskevat vaatimukset, jotka ovat seurausta suoraan SEUT-sopimuksesta ja mahdollisesti EU:n sekundaarilainsäädännöstä. Tuen, joka ei ole näiden sääntöjen ja vaatimusten mukainen, katsotaan vaikuttavan kaupan kehitykseen tavalla, joka olisi ristiriidassa

unionin etujen kanssa SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettulla tavalla.

2.7. Syrjimättömyys

20. Kun viranomainen antaa saman yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun usean yrityksen tehtäväksi, korvaus olisi laskettava samaa menetelmää käyttäen.

2.8. Korvauksen määrä

21. Korvauksen määrä ei saa ylittää sitä, mikä on tarpeen julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi aiheutuvien nettokustannusten¹⁰ kattamiseksi, kohtuullinen voitto mukaan luettuna.
22. Korvauksen määrä voidaan määrittää joko odotettujen kustannusten ja tulojen tai todellisten kustannusten ja tulojen perusteella, tai näiden yhdistelmän perusteella riippuen tehokkuuskannustimista, jotka jäsenvaltio haluaa heti aluksi asettaa jäljempänä olevan 36-40 kohdan mukaisesti.
23. Kun korvaus perustuu odotettuihin kustannuksiin ja tuloihin, ne on täsmennettävä toimeksiannossa. Niiden on perustuttava uskottaviin ja havaittavissa oleviin parametreihin, jotka kuvaavat sitä taloudellista ympäristöä, jossa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvä palvelu tuotetaan. Jäsenvaltioiden on ilmoitettava lähteet, joihin odotukset perustuvat¹¹. Kustannusarviossa on huomioitava ne tehokkuusedut, joita yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottajan odotetaan saavan toimeksiannon aikana.

Välttämättömät nettokustannukset julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi

24. Nettokustannukset, jotka ovat välttämättömiä tai joiden odotetaan olevan välttämättömiä julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi, olisi laskettava käyttämällä vältettyjen nettokustannusten menetelmää, kun se on mahdollista, erityisesti aloilla, joilla EU:n tai kansallisessa lainsäädännössä edellytetään sitä.

Vältettyjen nettokustannusten menetelmä

25. Vältettyjen nettokustannusten menetelmässä nettokustannukset, jotka ovat välttämättömiä tai joiden odotetaan olevan välttämättömiä julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi, lasketaan niiden nettokustannusten, jotka aiheutuvat palveluntarjoajalle sen harjoittaessa liiketoimintaa julkisen palvelun velvoitteen alaisena, ja samalle palveluntarjoajalle ilman kyseistä velvoitetta aiheutuvien nettokustannusten tai voiton välisenä erotuksena. On kiinnitettävä asianmukaista huomiota siihen, että arvioidaan oikein ne kustannukset, jotka palveluntarjoajan odotetaan välttävän, ja tulot, jotka sen odotetaan menettävän ilman julkisen palvelun velvoitetta. Nettokustannuksia laskettaessa olisi arvioitava yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottajan saamia hyötyjä, aineettomat hyödyt mukaan lukien.

¹⁰ Tässä yhteydessä nettokustannuksilla tarkoitetaan 25 kohdassa määriteltyjä nettokustannuksia tai jos vältettyjen nettokustannusten menetelmää ei voida soveltaa, kustannuksia, joista on vähennetty tulot.

¹¹ Julkiset tietolähteet, yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottajan aikaisemmat kustannustasot, kilpailijoiden kustannustasot, liiketoimintasuunnitelmat, toimialaraportit jne.

26. Yleispalvelusta ja käyttäjien oikeuksista sähköisten viestintäverkkojen ja -palvelujen alalla annetun direktiivin 2002/22/EY¹², sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2009/136/EY¹³, liitteessä IV ja direktiivin 97/67/EY¹⁴, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä 2002/39/EY¹⁵ ja direktiivillä 2008/6/EY¹⁶, liitteessä I annetaan tarkempia ohjeita siitä, kuinka vältettyjen nettokustannusten menetelmää sovelletaan.
27. Vaikka komissio pitää vältettyjen nettokustannusten menetelmää tarkimpana menetelmänä julkisen palvelun velvoitteen kustannusten määrittämiseksi, joissakin tapauksissa tämän menetelmän käyttäminen ei ehkä ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista. Tällaisissa asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa komissio voi hyväksyä vaihtoehtoisia menetelmiä niiden nettokustannusten laskemiseksi, jotka ovat välttämättömiä julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi, esimerkiksi seuraavaksi kuvaillun kustannusten kohdentamismenetelmän.

Kustannusten kohdentamiseen perustuva menetelmä

28. Kustannusten kohdentamismenetelmässä julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi välttämättömät nettokustannukset voidaan laskea niiden kustannusten ja tulojen erotuksena, joita toimeksiannon saaneelle palveluntarjoajalle aiheutuu julkisen palvelun velvoitteiden täyttämisestä toimeksiannossa esitetyn määrittelyn ja arvioinnin mukaisesti. Kustannuksina otetaan huomioon kaikki yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseksi välttämättömät kustannukset. Jos kyseinen yritys harjoittaa toimintaa ainoastaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun alalla, yrityksen kaikki kustannukset voidaan ottaa huomioon. Jos yritys harjoittaa myös toimintaa, joka ei koske yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua, huomioon voidaan ottaa ainoastaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun kustannukset.
29. Julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi välttämättömät nettokustannukset voivat kattaa kaikki suorat kustannukset, jotka ovat välttämättömiä julkisen palvelun velvoitteiden täyttämiseksi, ja asianmukaisen osuuden välillisistä kustannuksista, jotka ovat yhteisiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvälle palvelulle ja muille toiminnoille. Mahdolliseen muuhun toimintaan kuin yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvään palveluun liittyviin kustannuksiin on sisällytettävä kaikki suorat kustannukset ja asianmukainen osuus yhteisistä kustannuksista. Näitä kustannuksia ei milloinkaan voida kirjata yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun kustannuksiksi.

Tulot

30. Tuloina on otettava huomioon ainakin yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta saatavat kokonaistulot toimeksiannossa esitetyn arvioinnin ja määrittelyn mukaisesti sekä erityis- tai yksinoikeuksista saatavat tulot, vaikka kyseiset oikeudet liittyisivät muihin toimintoihin 42 kohdan mukaisesti, riippumatta siitä,

¹² EYVL L 108, 24.4.2002, s. 51.

¹³ EUVL L 337, 18.12.2009, s. 11.

¹⁴ EYVL L 15, 21.1.1998, s. 14.

¹⁵ EYVL L 176, 5.7.2002, s. 21.

¹⁶ EUVL L 52, 27.2.2008, s. 3.

luokitellaanko nämä tulot SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitetuksi valtiontueksi.

Kohtuullinen voitto

31. Kohtuullisella voitolla tarkoitetaan sitä pääoman tuottoastetta¹⁷, jota tyypillinen yritys edellyttäisi harkitessaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamista koko toimeksiannon keston ajan, ottaen huomioon riskin suuruus. Riskin suuruus riippuu kyseessä olevasta toimialasta, palvelun tyypistä ja korvausjärjestelmän ominaispiirteistä.
32. Asianmukaisesti perustelluissa tapauksissa on mahdollista käyttää muita tuottoindikaattoreita kuin pääoman tuottoaste sen määrittämiseksi, mikä kohtuullisen voiton olisi oltava, esimerkiksi tuottoa kuvaavia tilinpäätöksen tunnuslukuja (kuten keskimääräinen oman pääoman tuotto (ROE)¹⁸, sijoitetun pääoman tuotto (ROCE), kokonaispääoman tuotto (ROA) ja myyntituotto (ROS)). Riippumatta siitä, mikä indikaattori valitaan, jäsenvaltion on toimitettava komissiolle todisteet siitä, ettei odotettu voitto ylitä sitä, mitä tyypillinen yritys edellyttäisi harkitessaan palvelun tuottamista, esimerkiksi toimittamalla tiedot kilpailuolosuhteissa myönnettyistä samantyyppisistä sopimuksista saaduista tuotoista.
33. Kohtuullisena pidetään aina pääoman tuottoastetta, joka ei ylitä sovellettavaa swap-korkoa¹⁹, jota on korotettu 100 peruspisteellä²⁰. Sovellettava swap-korko on se swap-korko, jonka maturiteetti ja valuutta vastaavat toimeksiannon kestoa ja valuuttaa.
34. Kun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen liittyy merkittävä kaupallinen tai sopimusriski, esimerkiksi siitä syystä, että korvaus maksetaan kiinteänä kertamaksuna, joka kattaa odotetut nettokustannukset ja kohtuullisen voiton, ja kyseinen yritys toimii kilpailuympäristössä, kohtuullinen voitto ei saa ylittää sitä tasoa, joka vastaa sellaista pääoman tuottoastetta, joka on suhteessa riskiin. Tämä tuottoaste olisi mahdollisuuksien mukaan määritettävä ottaen huomioon se pääoman tuottoaste, joka on saavutettu samantyyppisillä julkisia palveluja koskevilla sopimuksilla kilpailuolosuhteissa (esim. tarjouskilpailun perusteella tehdyillä sopimuksilla). Kun tällaista menetelmää ei ole käytettävissä, voidaan perustelluissa tapauksissa käyttää muita menetelmiä pääoman tuoton määrittämiseksi²¹.

¹⁷ Pääoman tuottoaste määritetään tässä sisäisenä korkokantana (IRR), jonka yritys saa sijoittamastaan pääomasta hankkeen koko keston aikana, toisin sanoen sopimuksen kassavirroista saatava sisäinen korkokanta.

¹⁸ Oman pääoman tuottoaste (ROE) lasketaan jakamalla liike-tulos (EBIT) oman pääoman määrällä kyseisenä vuonna. Se vaihtelee yleisesti vuodesta toiseen. Vuotuinen oman pääoman tuottoaste olisi laskettava keskiarvona toimeksiannon keston aikana. Sama koskee myös mainittuja muita käsitteitä (ROCE, ROA ja ROS).

¹⁹ Swap-korko on pitemmän maturiteetin vastine pankkien väliselle antolainauskorolle (IBOR). Sitä käytetään rahoitusmarkkinoilla vertailukorkona määritettäessä rahoituskorkoa.

²⁰ Suuruudeltaan 100 peruspisteen preemion tarkoituksena on muun muassa korvata maksuvalmiusriski, joka liittyy siihen, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottaja, joka sijoittaa pääomaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua koskevaan sopimukseen, sitoo pääoman toimeksiannon ajaksi eikä pysty myymään osuuttaan yhtä nopeasti ja yhtä pienin kustannuksin kuin sellaista omaisuuserää, jonka omistus pohja on hajaantunut ja johon ei liity maksuvalmiusriskejä.

²¹ Mukaan lukien Capital Asset Pricing -malli tai kehittyneemmät, useisiin tekijöihin perustuvat mallit, tai vertailu alan, toiminnan ja kyseessä olevan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun

35. Kun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseen ei liity huomattavaa kaupallista tai sopimusriskiä, esimerkiksi jälkikäteen aiheutuvien nettokustannusten täydellisen korvaamisen vuoksi, kohtuullinen voitto ei saa ylittää edellä 33 kohdassa määritettyä tasoa. Komissio toteaa, että tällainen korvausjärjestelmä ei luo julkisen palvelun tuottajalle tehokkuuskannustimia (tai edes kannustimia pitää kustannukset kurissa). Sen vuoksi niiden käyttäminen on tiukasti rajoitettu tapauksiin, joissa jäsenvaltiot pystyvät perustelemaan, ettei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista ottaa huomioon tuotannon tehokkuutta ja käyttää sellaista sopimusmuotoa, joka kannustaa saavuttamaan tehokkuusetuja.

Tehokkuuskannustimet

36. Suunnitellessaan korvausmenetelmää jäsenvaltioiden on otettava käyttöön kannustimia, joilla varmistetaan korkealaatuisen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tehokas tuottaminen, jolleivät ne pysty asianmukaisesti perustelemaan, ettei se ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista.
37. Tehokkuuskannustimet voivat olla eri muotoisia kunkin tapauksen tai alan erityispiirteiden huomioon ottamiseksi. Jäsenvaltiot voivat esimerkiksi määritellä etukäteen kiinteän korvaustason, jossa ennakoidaan ja otetaan huomioon tehokkuusedut, joita yrityksen voidaan odottaa saavan toimeksiannon aikana.
38. Vaihtoehtoisesti jäsenvaltiot voivat määrittää toimeksiannossa tuotannollisia tehokkuustavoitteita, joiden yhteydessä korvauksen taso riippuu siitä, missä määrin tavoitteet on saavutettu. Jos yritys ei saavuta tavoitteita, korvausta pienennetään toimeksiannossa määritellyn laskentamenetelmän mukaisesti. Jos yritys sitä vastoin ylittää tavoitteet, korvausta nostetaan toimeksiannossa määritetyn menetelmän mukaisesti. Tuotannollisiin tehokkuusetuihin liittyvät palkinnot on asetettava sellaiselle tasolle, että kyseiset edut on mahdollista jakaa tasapainoisesti yrityksen ja jäsenvaltion ja/tai käyttäjien kesken.
39. Kaikkien menetelmien, joilla kannustetaan parantamaan tehokkuutta, on perustuttava objektiivisiin ja mitattavissa oleviin arviointiperusteisiin, jotka on määritetty toimeksiannossa, ja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottajasta riippumattoman yksikön on arvioitava menetelmiä jälkikäteen läpinäkyvällä tavalla.
40. Tehokkuusedut on saavutettava heikentämättä tuotetun palvelun laatua ja niiden olisi noudatettava EU:n lainsäädännön vaatimuksia.

Sellaisiin yrityksiin sovellettavat määräykset, joilla on yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun lisäksi myös muita toimintoja tai jotka tuottavat useita yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja

41. Jos yritys harjoittaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisen lisäksi muuta toimintaa, sisäisessä kirjanpidossa on eriteltävä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen ja muiden palvelujen tuottamisesta syntyneet menot ja tulot. Silloin kun yritys on vastuussa useiden yleisiin

keskimääräiseen oman pääoman tuottoon viime vuosina, ottaen huomioon se, voidaanko historiallisia tietoja käyttää tulevaisuutta koskevissa ennusteissa.

taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta joko sen vuoksi, että palveluilla on eri toimeksiantaja tai että palvelujen luonne on erilainen, yrityksen sisäisellä kirjanpidolla on voitava varmistaa, onko näiden eri palvelujen yhteydessä maksettu liiallisia korvauksia.

42. Jos yrityksellä on erityis- tai yksinoikeuksia, jotka liittyvät muuhun toimintaan kuin siihen yleisiin taloudellisiin tarkoitukseen liittyvään palveluun, jota varten tukea myönnetään, ja joista saadaan kohtuullista voittoa suurempi voitto, tai se hyöttyy muista valtion myöntämistä eduista, nämä on otettava huomioon riippumatta siitä, miten ne luokitellaan sovellettaessa SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohtaa, ja lisättävä yrityksen tuloihin.
43. Jäsenvaltio voi päättää, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun ulkopuolisista muista toiminnoista, erityisesti niistä toiminnoista, joissa käytetään yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamisessa välttämätöntä infrastruktuuria, saatavat voitot on osoitettava kokonaan tai osittain yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun rahoittamiseen.

Liialliset korvaukset

44. Liialliseksi korvaukseksi olisi katsottava kaikki yrityksen saamat korvaukset, jotka ylittävät 21 kohdassa määritellyn suhteellisen tukimäärän. Kuten edellä 36–39 kohdassa todetaan, yritys voi toimeksiannon määräysten mukaisesti pitää itsellään kohtuullisena lisävoittona ylijäämän, joka on seurausta odottamattoman suurista tehokkuuseduista²².
45. Koska liialliset korvaukset eivät ole välttämättömiä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tuottamiseksi, ne ovat sisämarkkinoille soveltumatonta valtiontukea.
46. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnettävä korvaus on 2.8 jaksossa vahvistettujen vaatimusten mukainen, ja niiden on pystyttävä esittämään siitä todisteet komission pyynnöstä. Niiden on tehtävä tarkastuksia tai huolehdittava siitä, että tarkastuksia tehdään toimeksiannon päätyttyä ja joka tapauksessa enintään kolmen vuoden välein. Ainoastaan käyttöoikeussopimusten²³ ja sisäisten sopimusten tapauksessa tarkastuksia on tavallisesti tehtävä vähintään joka toinen vuosi.
47. Kun jäsenvaltio on ennakolta määrittänyt kiinteän korvaustason, jossa otetaan riittävällä tavalla etukäteen huomioon tehokkuusedut, joita palveluntarjoajan voidaan odottaa saavan toimeksiannon aikana, liiallisten korvausten tarkistuksessa tarkistetaan ainoastaan, että se voittotaso, johon palveluntarjoaja on oikeutettu toimeksiannon perusteella, on todella kohtuullinen jälkikäteen tarkasteltuna.

²² Vastaavasti yrityksen on osittain katettava alijäämä, joka on seurausta odotettua pienemmistä tehokkuuseduista, jos toimeksiannossa määrätään niin.

²³ Komission tulkitseva tiedonanto käyttöoikeussopimuksista (konsessio) yhteisön oikeudessa, EUVL C 121, 29.4.2000, s. 2.

- 2.9. Lisävaatimukset, jotka voivat olla tarpeen sen varmistamiseksi, ettei kaupan kehitykseen vaikuteta tavalla, joka on ristiriidassa unionin etujen kanssa**
48. Näiden puitteiden 2.1–2.8 jaksoissa vahvistetut vaatimukset riittävät yleensä varmistamaan, että tuki ei vääristä kilpailua tavalla, joka on ristiriidassa unionin etujen kanssa.
49. Joissakin tilanteissa korvaus voi kuitenkin aiheuttaa sisämarkkinoilla vakavampia kilpailun vääristymiä, joiden vuoksi tuen soveltuvuutta sisämarkkinoille on tutkittava erityisen tarkasti ja sille on asetettava lisäedellytyksiä. Näin voi olla erityisesti seuraavissa tilanteissa:
- (a) palveluvelvoitteen toimeksiantaminen on yhteydessä samoilla maantieteellisillä tai tuotemarkkinoilla annettuihin useisiin samankaltaisiin toimeksiantoihin, jotka yhdessä todennäköisesti johtavat kyseisten markkinoiden sulkemiseen;
 - (b) toimeksiannossa yhdistetään useita tehtäviä, joista voitaisiin yhtä hyvin antaa erilliset toimeksiannot ilman palvelujen tuottamisen tehokkuuteen liittyviä lisäkustannuksia, minkä seurauksena muiden palveluntarjoajien mahdollisuudet kilpailla kyseisillä markkinoilla rajoittuvat merkittävästi;
 - (c) palveluvelvoitteen toimeksiantaminen on yhteydessä erityis- tai yksinoikeuksiin, jotka voivat antaa yritykselle vaikeasti määritettäviä aineettomia etuja, tai jotka estävät kohtuuttomasti muita toiminnanharjoittajia tulemasta markkinoille;
 - (d) tuen avulla yritys pystyy rahoittamaan sellaisen infrastruktuurin luomisen tai käytön, jota ei ole helppo luoda uudelleen ja joka on omiaan ajamaan mahdollisesti toiset toiminnanharjoittajat pois yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun markkinoilta tai niihin liittyviltä kaupan aloilta, eikä siihen liity määräyksiä, joiden mukaan kilpailijoille olisi annettava oikeudenmukainen ja syrjimätön pääsy kyseiseen infrastruktuuriin;
 - (e) palveluvelvoitteen toimeksiantaminen estää tai on omiaan estämään sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan turvaavan EU:n lainsäädännön tehokasta täytäntöönpanoa siinä määrin, että se voisi johtaa kilpailun vakavaan vääristymiseen.
50. Kun tällainen vakava kilpailun vääristyminen on todennäköistä, aikaisemmat edellytykset eivät mahdollisesti riitä varmistamaan, että tuki ei vaikuta kauppaan tavalla, joka on ristiriidassa unionin etujen kanssa. Sen vuoksi komissio tarkastelee, voitaisiinko tällaista kilpailun vääristymistä lieventää asettamalla edellytyksiä tai vaatimalla jäsenvaltioilta sitoumuksia jäljempänä olevan 3 jakson mukaisesti sen varmistamiseksi, että ehdotettu korvaustoimenpide soveltuu sisämarkkinoille SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdan nojalla.
51. Esimerkkejä edellytyksistä tai sitoumuksista, jotka voivat olla tarpeen tuen välttämättömyyden ja suhteellisuuden varmistamiseksi, ovat muun muassa seuraavat:
- (a) toimeksiannon keston ja/tai laajuuden ja/tai sen kohteena olevan alueen pienentäminen;

- (b) muutos, joka koskee palvelun antamista tehtäväksi tai sen rahoitusjärjestelyjä²⁴. Tähän voi sisältyä vaatimus alistaa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun tai siitä osan tehtäväksi antaminen kilpailumenettelyyn, myös tapauksissa, joissa se ei ole edellytys sisämarkkinoille soveltumiselle 19 kohdan mukaisesti;
- (c) korvauksen pienentäminen ottaen huomioon liialliset voitot, joita saadaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvän palvelun ulkopuolisista toiminnoista, joissa käytetään samaa verkkoa;
- (d) palvelun yhteydessä mahdollisesti myönnettyjen erityis- tai yksinoikeuksien rajoittaminen;
- (e) velvollisuus antaa kolmansille osapuolille asianmukaisin ehdoin, toisin sanoen oikeudenmukaisesti ja syrjimättömästi, oikeus käyttää korvauksella rahoitettua infrastruktuuria tai verkkoa.

2.10. Avoimuus

52. Jokaisesta yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvästä palvelusta maksettavasta korvauksesta, joka kuuluu näiden puitteiden soveltamisalaan, kyseisen jäsenvaltion on julkaistava seuraavat tiedot internetissä tai muulla asianmukaisella tavalla:
- 14 kohdassa tarkoitetun julkisen kuulemisen tulokset;
 - julkisen palvelun velvoitteiden sisältö ja kesto;
 - kyseessä oleva yritys ja tarvittaessa kyseessä oleva alue;
 - yritykselle vuosittain myönnettävät tukimäärät.

3. KOMISSION PÄÄTÖKSIIN LIITTYVÄT EHDOT JA VELVOITTEET

53. Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 93 artiklan [nykyisin SEUT-sopimuksen 113 artikla] soveltamista koskevista yksityiskohtaisista säännöistä 22 päivänä maaliskuuta 1999 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 659/1999²⁵ 7 artiklan 4 kohdan mukaan komissio voi asettaa myönteiselle päätökselle ehtoja, joiden täyttyessä se voi katsoa tuen soveltuvan sisämarkkinoille, sekä velvoitteita, joiden avulla se voi valvoa päätöksen noudattamista. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen alalla ehdot ja velvoitteet voivat olla tarpeen erityisesti sen varmistamiseksi, että kyseisille yrityksille myönnetty tuki ei johda kohtuuttomiin kilpailun ja kaupan vääristymiin sisämarkkinoilla. Tässä yhteydessä voi olla tarpeen asettaa määräaikauskertomuksen laatimista koskeva velvoite tai muita velvoitteita kutakin yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvää palvelua koskevan erityistilanteen mukaan.

²⁴ Esimerkiksi palvelu voitaisiin taata myöntämällä tukea käyttäjille palveluntarjoajan sijasta.

²⁵ EYVL L 83, 27.3.1999, s. 1. Asetus sellaisena kuin se on muutettuna vuoden 2003 liittymisasiakirjalla.

4. PUITTEIDEN SOVELTAMINEN

54. Komissio tarkistaa näitä puitteita, kun niiden voimaantulosta on kulunut viisi vuotta.
55. Komissio soveltaa näitä puitteita kaikkiin sille ilmoitettuihin tukihankkeisiin, ja se tekee päätöksen niistä sen jälkeen, kun puitteet on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, vaikka hankkeista olisi ilmoitettu jo ennen puitteiden julkaisemista.
56. Komissio soveltaa näitä puitteita sääntöjenvastaiseen tukeen, josta se tekee päätöksen sen jälkeen, kun puitteet on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*, vaikka tuki olisi myönnetty jo ennen puitteiden julkaisemista. Kun tuki on myönnetty ennen puitteiden julkaisemista, niiden 36–40 kohtaa ei kuitenkaan sovelleta.

5. AIHEELLISET TOIMENPITEET

57. Komissio ehdottaa SEUT-sopimuksen 108 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuina aiheellisina toimenpiteinä, että jäsenvaltiot saattavat nykyiset julkisesta palvelusta maksettavaa korvausta koskevat järjestelmänsä näiden puitteiden mukaisiksi 12 kuukauden kuluessa siitä, kun puitteet on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Jäsenvaltioiden olisi toimitettava komissiolle vahvistus ehdotettujen aiheellisten toimenpiteiden hyväksymisestä yhden kuukauden kuluessa siitä, kun puitteet on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Jos komissio ei saa vahvistusta, se katsoo, ettei kyseinen jäsenvaltio hyväksy ehdotettuja toimenpiteitä.

EUROOPAN KOMISSIO

Bryssel XXX

[...](2011) XXX luonnos

KOMISSION ASETUS (EU) N:o .../...,

annettu XXX,

**Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta
yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille
myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

KOMISSION ASETUS (EU) N:o .../...,

annettu XXX,

**Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen 107 ja 108 artiklan soveltamisesta
yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille
myönnettävään vähämerkityksiseen tukeen**

(ETA:n kannalta merkityksellinen teksti)

EUROOPAN KOMISSIO, joka

ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen,

ottaa huomioon Euroopan yhteisön perustamissopimuksen 92 ja 93 artiklan soveltamisesta tiettyihin valtion monialaisen tuen muotoihin 7 päivänä toukokuuta 1998 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 994/98¹ ja erityisesti sen 2 artiklan 1 kohdan,

on julkaissut tämän asetuksen luonnoksen²,

on kuullut neuvoo-antavaa valtiontukikomiteaa,

sekä katsoo seuraavaa:

- (1) Asetuksella (EY) N:o 994/98 annetaan komissiolle valtuudet säätää asetuksella enimmäismäärästä, jonka alle jäävien tukitoimenpiteiden ei katsota täyttävän kaikkia SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa määrättyjä perusteita, minkä vuoksi näihin tukitoimenpiteisiin ei sovelleta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdassa määrättyä ilmoitusmenettelyä.
- (2) Mainitun asetuksen perusteella komissio antoi 15 päivänä joulukuuta 2006 asetuksen (EY) N:o 1998/2006 perustamissopimuksen 87 ja 88 artiklan soveltamisesta vähämerkityksiseen tukeen³. Asetuksessa tuen enimmäismääräksi vahvistetaan 200 000 euroa tuensaajaa kohti kolmen verovuoden aikana.
- (3) Komission kokemus valtiontukisääntöjen soveltamisesta SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaviin yrityksiin on osoittanut, että enimmäismäärä, jonka alapuolella tällaisille yrityksille myönnettyjen etujen ei voida katsoa vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja/tai vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua, voi joissakin tapauksissa

¹ EYVL L 142, 14.5.1998, s. 1.

² [...].

³ EUVL L 379, 28.12.2006, s. 5.

poiketa asetuksessa (EY) N:o 1998/2006 säädetyistä yleisistä vähämerkityksisen tuen enimmäismäärästä. Ainakin osa tällaisista eduista on todennäköisesti korvausta ylimääraisistä kustannuksista, joita yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta aiheutuu. Lisäksi monet yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviksi palveluiksi luokitelluista toiminnoista ovat luonteeltaan paikallisia, varsinkin kun niistä vastaavat pienet paikallisviranomaiset. Sen vuoksi vaikuttaa olevan tarkoituksenmukaista ottaa asetuksen (EY) N:o 1998/2006 rinnalle käyttöön asetus, joka sisältää erityiset vähämerkityksistä tukea koskevat säännöt, joita sovelletaan yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaviin yrityksiin.

- (4) Komission kokemusten perusteella yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta maksettavan korvauksen ei pitäisi katsoa vaikuttavan jäsenvaltioiden väliseen kauppaan ja/tai vääristävän tai uhkaavan vääristää kilpailua, jos sen myöntää alle 10 000 asukkaan suuruisen paikkakunnan paikallisviranomainen, tuensaajayrityksen vuotuinen liikevaihto oli kahden edellisen varainhoitovuoden aikana alle 5 miljoonaa euroa ja tuensaajayrityksen yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista saama kokonaiskorvaus on enintään 150 000 euroa verovuotta kohden.
- (5) Kun otetaan huomioon maatalouden alkutuotannon, kalastuksen ja vesiviljelyn aloilla sovellettavat erityiset säännöt ja riski, että kyseisillä aloilla tässä asetuksessa säädettyjä pienemmätkin tukimäärät saattavat täyttää SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan perusteet, tätä asetusta ei pitäisi soveltaa kyseisiin aloihin. Jotta voitaisiin ottaa huomioon maanteiden rahti- ja matkustajaliikenteen alalla toimivien yritysten pieni koko ja alan ylikapasiteetti sekä maanteiden ruuhkautumista ja rahtiliikennettä koskevat liikennepolitiikan tavoitteet, maanteiden rahtiliikennettä toisen lukuun harjoittaville yrityksille rahdinkuljetusajoneuvojen hankintaa varten myönnettävä tuki olisi jätettävä soveltamisalan ulkopuolelle. Tämä ei aseta kyseenalaiseksi muissa yhteisön välineissä kuin tässä asetuksessa esitettyä komission myönteistä suhtautumista puhtaille ja ympäristöystävällisille ajoneuvoille myönnettävään valtiontukeen. Kilpailukyvyttömiä kivihilikaivosten sulkemisen helpottamiseksi annettavasta valtiontuesta 10 päivänä joulukuuta 2010 annetun neuvoston päätöksen (EY) N:o 2010/787/EU⁴ vuoksi tätä asetusta ei pitäisi soveltaa kivihilialaan.
- (6) Koska maataloustuotteiden ja muiden kuin maataloustuotteiden jalostuksessa ja markkinoille saattamisessa on yhtäläisyyksiä, tätä asetusta olisi sovellettava maataloustuotteiden jalostukseen ja markkinoille saattamiseen, jos tietyt edellytykset täyttyvät. Jalostukseksi tai markkinoille saattamiseksi ei tässä yhteydessä olisi katsottava maatilatoimintaa, joka on tarpeen tuotteen valmistamiseksi ensimyyntiä varten – esimerkiksi viljan korjuuta, leikkuuta ja puintia tai munien pakkaamista – eikä ensimyyntiä jälleenmyyjille tai jatkojalostajille.
- (7) Euroopan unionin tuomioistuin on todennut, että silloin kun unioni on päättänyt tiettyä maatalouden alaa koskevan yhteisen markkinajärjestelyn käyttöönotosta, jäsenvaltioiden on pidätyttävä kaikista sellaisista toimenpiteistä, jotka saattaisivat vaarantaa tämän järjestelyn tai joilla siitä poikettaisiin. Tämän vuoksi tätä asetusta ei pitäisi soveltaa tukeen, jonka määrä vahvistetaan ostettujen tai markkinoille saatettujen

⁴ EUVL L 336, 21.12.2010, s. 24.

tuotteiden hinnan tai määrän mukaan. Sitä ei myöskään pitäisi soveltaa vähämerkityksiseen tukeen, johon liittyy velvoite jakaa tuki alkutuottajien kanssa.

- (8) Tätä asetusta ei pitäisi soveltaa vähämerkityksiseen vientitukeen tai vähämerkityksiseen tukeen, jolla suositetaan kotimaisia tuotteita tuontituotteiden kustannuksella.
- (9) Tätä asetusta ei pitäisi soveltaa valtiontuesta vaikeuksissa olevien yritysten pelastamiseksi ja rakenneuudistukseksi annetuissa yhteisön suuntaviivoissa⁵ tarkoitettuihin vaikeuksissa oleviin yrityksiin, sillä niille myönnetyn tuen bruttoavustusekvivalenttia on vaikea määritellä.
- (10) Tukitoimenpidettä, joka ylittää vähämerkityksiseen valtiontukeen sovellettavan enimmäismäärän, ei pitäisi voida jakaa useisiin pieniin osiin, jotta kyseisiin osiin voitaisiin soveltaa tätä asetusta.
- (11) SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdassa tarkoitettua tukea koskevien periaatteiden mukaisesti vähämerkityksinen tuki olisi katsottava myönnetyksi sillä hetkellä, kun yritykselle myönnetään laillinen oikeus tukeen asiaan sovellettavan kansallisen lainsäädännön nojalla.
- (12) Jotta vältetään unionin eri rahoitusvälineissä sovellettavien tuen enimmäisintensiteettien kiertäminen, samoihin tukikelpoisiin kustannuksiin ei pitäisi voida antaa vähämerkityksistä tukea valtiontuen lisäksi, mikäli tällainen tuen kasautuminen johtaisi tuki-intensiteettiin, joka ylittää ryhmäpoikkeusasetuksessa tai komission tekemässä päätöksessä kunkin tapauksen erityisten olosuhteiden mukaan vahvistetun tuki-intensiteetin.
- (13) Tämän asetuksen ei pitäisi rajoittaa asetuksen (EY) N:o 1998/2006 soveltamista yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaviin yrityksiin. Jäsenvaltioiden olisi voitava vapaasti soveltaa joko tätä asetusta tai asetusta (EY) N:o 1998/2006 yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvistä palveluista maksettavaan korvaukseen. Ei kuitenkaan pitäisi olla mahdollista yhdistää molemmista asetuksista saatavaa etua saman ajanjakson aikana.
- (14) Selvyyden, tasapuolisen kohtelun ja vähämerkityksiselle tuelle asetetun enimmäismäärän asianmukaisen soveltamisen kannalta vuoksi jäsenvaltioiden olisi sovellettava samaa laskentamenetelmää. Laskemisen helpottamiseksi ja nykyisen vähämerkityksistä tukea koskevan säännön soveltamiskäytännön mukaisesti tukimäärät, jotka eivät ole raha-avustuksia, olisi muunnettava bruttoavustusekvivalentiksi. Muiden kuin avustuksina myönnettävien läpinäkyvien tukien tai useissa erissä maksettavien tukien avustusekvivalentin laskeminen edellyttää tuen myöntämishetkellä voimassa olevan markkinakoron käyttämistä. Valtiontukisääntöjen yhdenmukaisen, avoimen ja yksinkertaisen soveltamisen varmistamiseksi tässä asetuksessa tarkoitettuna markkinakorkona olisi käytettävä viitekorkoja, jotka komissio vahvistaa säännöllisesti objektiivisten kriteerien mukaisesti ja jotka julkaistaan *Euroopan unionin virallisessa lehdessä* tai internetissä.

⁵ EUVL C 244, 1.10.2004, s. 2.

Pohjakorkoon saattaa kuitenkin olla tarpeen lisätä ylimääräisiä peruspisteitä annettujen takauksien tai tuensaajaan liittyvän riskin mukaan.

- (15) Selvyyden, tasapuolisen kohtelun ja tehokkaan seurannan varmistamiseksi tätä asetusta olisi sovellettava vain läpinäkyvään vähämerkityksiseen tukeen. Läpinäkyvää on tuki, jonka osalta on mahdollista laskea etukäteen tarkka bruttoavustusekvivalentti tarvitsematta tehdä riskinarviointia. Tällainen tarkka laskelma voidaan tehdä esimerkiksi avustusten, korkotukien ja rajattujen verovapautusten osalta. Pääomapanoksista koostuvaa tukea ei pitäisi katsoa läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi, ellei valtion panoksen kokonaismäärä ole pienempi kuin vähämerkityksisen tuen enimmäismäärä. Valtiontuesta pieniin ja keskiisuihin yrityksiin tehtävien riskipääomasijoitusten edistämiseksi annetuissa yhteisön suuntaviivoissa⁶ tarkoitetuista riskipääomasijoituksista koostuvaa tukea ei pitäisi katsoa läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi, ellei kyseisessä riskipääomaohjelmassa anneta pääomaa kullekin kohteena olevalle yritykselle enintään vähämerkityksisen tuen enimmäismäärä. Lainoista koostuvaa tukea olisi pidettävä läpinäkyvänä vähämerkityksisenä tukena ainoastaan, kun bruttoavustusekvivalentti on laskettu tuen myöntämishetkellä voimassa olevan markkinakoron perusteella.
- (16) Komission velvollisuutena on varmistaa, että valtiontukisääntöjä noudatetaan ja että erityisesti vähämerkityksistä tukea koskevien sääntöjen mukaisesti myönnetty tuki täyttää sille asetetut edellytykset. Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 4 artiklan 3 kohdassa vahvistetun yhteistyöperiaatteen mukaisesti jäsenvaltioiden olisi edistettävä tämän tehtävän suorittamista ottamalla käyttöön tarvittavat välineet sen varmistamiseksi, ettei yhdelle yritykselle yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamisesta myönnetyn vähämerkityksisen tuen kokonaismäärä ylitä 150 000 euron vuotuista enimmäismäärää. Tämän vuoksi jäsenvaltioiden olisi vähämerkityksistä tukea tämän asetuksen nojalla myöntäessään ilmoitettava kyseiselle yritykselle tuen määrästä ja sen vähämerkityksisistä luonteesta viittaamalla tähän asetukseen. Lisäksi jäsenvaltion olisi ennen tällaisen tuen myöntämistä saatava yritykseltä ilmoitus yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamiseen saadusta muusta vähämerkityksisestä tuesta ja tarkastettava huolellisesti, ettei tässä asetuksessa säädetty vähämerkityksisen tuen enimmäismäärä ylity uuden vähämerkityksisen tuen myötä. Vaihtoehtoisesti enimmäismäärän noudattaminen pitäisi olla mahdollista varmistaa keskusrekisterin avulla.
- (17) Tätä asetusta olisi sovellettava tukeen, jota on myönnetty ennen sen voimaantuloa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tarjoaville yrityksille,

ON HYVÄKSYNYT TÄMÄN ASETUKSEN:

1 artikla – Soveltamisala

1. Tätä asetusta sovelletaan ainoastaan tukeen, jota myönnetään SEUT-sopimuksen 106 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille.

⁶ EUVL C 194, 18.8.2006, s. 2.

2. Tätä asetusta sovelletaan ainoastaan tukeen, jonka myöntävät alle 10 000 asukkaan paikkakuntien paikallisviranomaiset.

3. Tätä asetusta ei sovelleta

a) neuvoston asetuksen (EY) N:o 104/2000⁷ soveltamisalaan kuuluville kalastus- ja vesiviljelyalalla toimiville yrityksille myönnettyyn tukeen;

b) perussopimuksen liitteessä I lueteltujen maataloustuotteiden alkutuotannon alalla toimiville yrityksille myönnettyyn tukeen;

c) perussopimuksen liitteessä I lueteltujen maataloustuotteiden jalostuksen ja markkinoille saattamisen alalla toimiville yrityksille myönnettyyn tukeen seuraavissa tapauksissa:

i) kun tuen määrä on vahvistettu alkutuottajilta ostettujen tai kyseisten yritysten markkinoille saattamien tuotteiden hinnan tai määrän mukaan,

ii) kun tuen ehtona on, että sen pitää siirtyä osittain tai kokonaan alkutuottajille;

d) kolmansiin maihin tai jäsenvaltioihin suuntautuvaan vientiin myönnettyyn tukeen eli tukeen, joka liittyy välittömästi vientimääriin, jakeluverkon perustamiseen ja toimintaan tai muihin vientitoimintaan liittyviin juokseviin kustannuksiin;

e) tukeen, jolla suositetaan kotimaisia tuotteita tuontituotteiden kustannuksella;

f) neuvoston päätöksessä N:o 2010/787/EU määritellyille kivihiiialalla toimiville yrityksille myönnettyyn tukeen;

g) tukeen maanteiden tavarakuljetuksiin tarkoitettujen ajoneuvojen hankintaa varten yrityksille, jotka suorittavat maanteiden tavarakuljetuksia toisten lukuun;

h) vaikeuksissa oleville yrityksille myönnettyyn tukeen.

4. Tässä asetuksessa tarkoitetaan

a) 'maataloustuotteilla' perussopimuksen liitteessä I lueteltuja tuotteita, lukuun ottamatta kalastustuotteita;

b) 'maataloustuotteiden jalostamisella' maataloustuotteen käsittelyä niin, että myös käsittelyn tuloksena saatava tuote on maataloustuote, lukuun ottamatta maatilatoimintaa, joka on tarpeen eläin- tai kasvituotteen valmistamiseksi ensimyyntiä varten;

c) 'maataloustuotteiden markkinoille saattamisella' tavaran pitämistä tai esille panemista myyntiä varten, myytäväksi tarjoamista, toimittamista tai muulla tavoin markkinoille saattamista lukuun ottamatta ensimyyntiä jälleenmyyjille tai jatkojalostajille alkutuottajan toimesta tai tuotteen valmistamista tällaista ensimyyntiä varten; alkutuottajan suorittama tuotteen myynti loppukäyttäjälle katsotaan markkinoille saattamiseksi, jos se tapahtuu erillisissä, kyseiseen tarkoitukseen varatuissa tiloissa.

⁷ EYVL L 17, 21.1.2000, s. 22.

2 artikla – Vähämerkityksinen tuki

1. Yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottaville yrityksille myönnettävien tukitoimenpiteiden ei katsota täyttävän kaikkia SEUT-sopimuksen 107 artiklan 1 kohdan perusteita eikä niihin näin ollen sovelleta SEUT-sopimuksen 108 artiklan 3 kohdan mukaista ilmoitusvelvollisuutta, jos ne täyttävät tässä asetuksessa vahvistetut edellytykset.

2. Tukeen voidaan soveltaa tätä asetusta ainoastaan, jos i) yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavalle yritykselle myönnetyn tuen kokonaismäärä on enintään 150 000 euroa verovuotta kohden ja ii) kyseisen yrityksen kaikkien toimintojen keskimääräinen vuotuinen liikevaihto ennen veroja on alle 5 miljoonaa euroa tuen myöntämistä edeltäneiden kahden varainhoitovuoden aikana.

3. Kun yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavalle yritykselle myönnetyn tuen kokonaismäärä ylittää tämän enimmäismäärän, kyseiseen tukeen ei voida soveltaa tätä asetusta, ei edes siihen osaan tuesta, joka ei ylitä enimmäismäärää. Tällaisessa tapauksessa tähän asetukseen ei voida vedota kyseisen tukitoimenpiteen myöntämishetkellä eikä myöhemmin.

4. Edellä 2 kohdassa tarkoitettu enimmäismäärä ilmaistaan käteisavustuksena. Kaikkien käytettävien lukujen on oltava bruttomääriä, toisin sanoen niistä ei vähennetä veroja tai muita maksuja. Jos tukea annetaan muussa muodossa kuin avustuksena, tuen määrä on tuen bruttoavustusekvivalentti.

Useassa erässä maksettava tuki diskontataan myöntämisajankohdan mukaiseen arvoon. Diskonttauksessa sekä laskettaessa bruttoavustusekvivalenttia on käytettävä korkona avustuksen myöntämisajankohtana sovellettua viitekorkoa.

5. Tätä asetusta sovelletaan ainoastaan tukeen, jonka osalta on mahdollista laskea etukäteen tarkka bruttoavustusekvivalentti tarvitsematta tehdä riskinarviointia (läpinäkyvä tuki). Erityisesti on huomattava seuraavat seikat:

a) Lainoista koostuvaa tukea pidetään läpinäkyvänä vähämerkityksisenä tukena, kun bruttoavustusekvivalentti on laskettu tuen myöntämishetkellä voimassa olevan markkinakoron perusteella.

b) Pääomapanoksista koostuva tuki voidaan katsoa läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi ainoastaan, jos julkisyhteisön panoksen kokonaismäärä ei ylitä vähämerkityksisen tuen enimmäismäärää.

c) Riskipääomasijoituksista koostuva tuki voidaan katsoa läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi ainoastaan, jos kyseisessä riskipääomajärjestelyssä annetaan pääomaa kullekin kohteena olevalle yritykselle enintään vähämerkityksisen tuen enimmäismäärä.

d) Takausjärjestelyjen osana annetut yksittäiset tuet yrityksille, jotka eivät ole vaikeuksissa olevia yrityksiä, katsotaan läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi, kun järjestelyyn kuuluvan lainan taattu osuus on enintään 1 500 000 euroa yritystä kohti. Takausohjelman osana myönnettävät yksittäiset tuet maanteiden tavarakuljetusten alalla toimiville yrityksille, jotka eivät ole vaikeuksissa olevia yrityksiä, katsotaan läpinäkyväksi vähämerkityksiseksi tueksi, kun järjestelyyn kuuluvan lainan taattu osuus muodostaa vain tietyn osuuden enimmäismäärästä, takauksen bruttoavustusekvivalentin katsotaan olevan vastaava osuus

2 artiklan 2 kohdassa säädetystä sovellettavasta enimmäismäärästä. Takausta voi olla enintään 80 prosenttia lainasta. Takausjärjestelyt katsotaan läpinäkyviksi, jos i) ennen järjestelyn täytäntöönpanoa takausten bruttoavustusekvivalentin laskemiseen käytetty menetelmä on hyväksytty sen jälkeen, kun komissiolle on ilmoitettu menetelmästä muun valtiontukialaa koskevan komission asetuksen nojalla ja ii) hyväksytty menetelmä koskee nimenomaisesti sellaista takauksen ja perustana olevan toimen tyyppiä, johon tätä asetusta sovelletaan.

6. Samoihin tukikelpoihin kustannuksiin ei voida antaa vähämerkityksistä tukea valtiontuen lisäksi, mikäli tällainen tuen kasautuminen johtaisi tuki-intensiteettiin, joka ylittää ryhmäpoikkeusasetuksessa tai komission tekemässä päätöksessä kunkin tapauksen erityisten olosuhteiden mukaan vahvistetun tuki-intensiteetin.

7. Tämän asetuksen nojalla myönnettävä vähämerkityksinen tuki ei saa kasautua asetuksen (EY) N:o 1998/2006 nojalla myönnettävän tuen kanssa.

3 artikla – Seuranta

1. Jos jäsenvaltio myöntää yritykselle vähämerkityksistä tukea tämän asetuksen nojalla, sen on ilmoitettava kyseiselle yritykselle kirjallisesti tuen määrästä (bruttoavustusekvivalenttina ilmaistuna) ja siitä, että tuki on luonteeltaan vähämerkityksistä. Sen on viitattava suoraan tähän asetukseen, mainittava sen nimi ja tiedot sen julkaisemisesta *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*. Jos vähämerkityksistä tukea myönnetään tämän asetuksen nojalla eri yrityksille osana tukiohjelmaa ja yrityksille myönnetään ohjelmassa erisuuruisia yksittäisiä tukia, kyseinen jäsenvaltio voi täyttää edellä mainitun velvollisuuden ilmoittamalla yrityksille kiinteän määrän, joka vastaa ohjelmassa myönnettävää tuen enimmäismäärää. Tällaisessa tapauksessa kiinteää määrää käytetään määritettäessä, noudatetaanko 2 artiklan 2 kohdassa vahvistettua enimmäismäärää. Ennen tuen myöntämistä jäsenvaltion on saatava kyseiseltä yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavalta yritykseltä kirjallisessa tai sähköisessä muodossa ilmoitus kaikesta muusta sille tämän asetuksen tai asetuksen (EY) N:o 1998/2006 nojalla myönnetystä vähämerkityksisestä tuesta.

2. Jäsenvaltio myöntää uuden vähämerkityksisen tuen tämän asetuksen nojalla vasta varmistuttuaan siitä, ettei tuen myöntäminen nosta kyseiselle yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tuottavalle yritykselle tämän asetuksen ja asetuksen (EY) N:o 1998/2006 nojalla myönnetyn vähämerkityksisen tuen kokonaismäärää yli 2 artiklan 2 kohdassa vahvistetun enimmäismäärän.

3. Jos jäsenvaltio on perustanut vähämerkityksisen tuen keskusrekisterin, joka sisältää täydelliset tiedot kaikesta vähämerkityksisestä tuesta, jota viranomaiset ovat myöntäneet kyseisessä jäsenvaltiossa yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyviä palveluja tarjoaville yrityksille, kyseiseen jäsenvaltioon ei sovelleta 1 kohtaa.

4. Jäsenvaltioiden on tallennettava ja koottava kaikki tämän asetuksen soveltamista koskevat tiedot. Näihin tallenteisiin on sisällyttävä kaikki tarvittavat tiedot sen osoittamiseksi, että tämän asetuksen edellytyksiä on noudatettu. Yksittäistä vähämerkityksistä tukea koskevat asiakirjat on säilytettävä kymmenen verovuoden ajan tuen myöntämispäivästä. Vähämerkityksisen tuen ohjelmaa koskevat asiakirjat on säilytettävä kymmenen vuoden ajan siitä päivästä, jolloin viimeinen yksittäinen tuki myönnetään ohjelmasta. Asianomaisen jäsenvaltion on kirjallisesta pyynnöstä toimitettava komissiolle 20 työpäivän kuluessa tai pyynnössä mahdollisesti vahvistetun pidemmän ajan kuluessa kaikki tiedot, joita komissio

pitää tarpeellisina sen arvioimiseksi, onko tämän asetuksen edellytyksiä noudatettu, erityisesti yksittäisen yrityksen saaman vähämerkityksisen tuen kokonaismäärän osalta.

4 artikla – Siirtymäsäännökset

Tätä asetusta sovelletaan ennen sen voimaantuloa myönnettyyn tukeen, jos tuki täyttää 1 ja 2 artiklassa säädetyt edellytykset. Komissio tarkastelee yleisiin taloudellisiin tarkoituksiin liittyvien palvelujen tuottamiseen myönnettyjä tukia, jotka eivät täytä kyseisiä edellytyksiä, asiaa koskevien päätösten, puitteiden, suuntaviivojen ja tiedonantojen mukaisesti.

Vähämerkityksistä tukea, joka täyttää tämän asetuksen edellytykset, voidaan panna täytäntöön vielä kuuden kuukauden ajan tämän asetuksen voimassaoloajan päätyttyä.

5 artikla – Voimaantulo ja voimassaoloaika

Tämä asetus tulee voimaan seuraavana päivänä sen jälkeen, kun se on julkaistu *Euroopan unionin virallisessa lehdessä*.

Sitä sovelletaan 1 päivästä tammikuuta 2012 31 päivään joulukuuta 2016.

Tämä asetus on kaikilta osiltaan velvoittava, ja sitä sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Tehty Brysselissä

Puheenjohtajan nimissä

Joaquín Almunia
Varapuheenjohtaja